درعليه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سى اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK" Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 Ղրշ
» » վեցամսեայ 70 »
» » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրք
» » վեցամսեայ 20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

«ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ»Ը

—Հաւատքով ի՞նչ ես։
—Քրիստոնեայ եմ։

Ահա այն հարց-պատասխանին զոր ամէնքս ալ գոց սորված ենք մեր մանկութեան օրերուն, և այսօր, քառորդ դար մը ետքը, մեր Նախակրթարաններու մէկ մասին մէջ դարձեալ նոյն գրութեամբ կ'աւանդուին «Քրիստոնէական»ի դասերը։

Այսօր, Պոլսոյ մէջ իսկ, կան Նախակրթարաններ ուր մանուկը ստիպուած է գոց ընել աւանդական դասագրքին հարց-պատասխանները, այնքան լեզուով՝ որքան իմաստով անըմբռնելի շատ մը պարբերութիւններ, որոնք իրեն սիրելի չեն ըներ կրօնքին ուսումը։ Երեւակայեցէ՛ք ութը տասը տարեկան տղաք, որոնք ստիպուած են սորվիլ սա տեսակ խօսքեր․ «Քրիստոս ինքը բան․ Հոգի Տեառն ի վերայ իմ, վասն որոյ և օծ իսկ զիս», կամ թէ «Քրիստոս արքայութեան ճամբան քարոզեց, խաչեցաւ ի Հրէից, թաղուեցաւ և յարեաւ ինքնիշխան փառօք, համբարձաւ յերկինս և նստաւ ընդ աջմէ Հօր»։ Ի՞նչ կը հասկնայ տղան այս բացատրութիւններէն։ Նոյնպէս տարօրինակ չէ՞ հարկադրել զայն որ գոց սորվի Երրորդութեան Խորհուրդին վրայ կարգ մը վարդապետութիւններ, որոնք ոչ միայն իր մտքէն, այլ երբեմն իր ուսուցչին ալ մտքէն գեր ի վեր են։

Այսպէս Քրիստոնէականի ուսումը, որ ամենակարեւոր տեղ մը պէտք է գրաւէ մանուկներու գիտելիքներուն մէջ, այս տարօրինակ դասաւանդութեան պատճառաւ կը կորսնցնէ իր կարեւորութիւնը։

Իմ ըմբռնումովս, ութը, տասը տարեկան տղու մը կրօնքի վարդապետութիւնները սորվեցնելու ելլել, անտեղի է․ բացատրել անոր մարդեղութեան Խորհուրդը՝ ոչ միայն անպատեհ մէջ քարոզել է, այլ նոյն իսկ վնասակար, որովհետեւ մտքի չարչարանք մըն է անոր համար։ Խօսիլ անոր բղխմունութեան(?) վրայ, որուն ինչ ըլլալը ոչ գիտէ և ոչ կրնայ գիտնալ այդ տարիքին մէջ, պարզապէս աններելի արարք մըն է։ Այս բացատրութիւնները պէտք է վերապահել աւելի հասուն տարիքի մը, ուր տղուն միտքը կարենայ ըմբռնել ինչ որ կ'աւանդուի իրեն։

Այս գաղափարները նոր բաներ չեն․ շատոնց բռուած յեղյեղուած են, սակայն շատ անգամ մարդ պէտքը կը զգայ կրկնելու զանոնք, երբ կը տեսնէ թէ այնպիսի ժամանակ մը՝ ուր ընդհանուր ջանք մը կայ մանուկին իմացականութեան մատչելի ընելու աւանդուած ուսումները, ուր մանկավարժական նոր սկզբունքներու համաձայն ամէն ճիւղի համար դիւրուսոյց դասագիրքեր կը պատրաստուին, կը հրատարակուին և մուտ կը գտնեն վարժարաններու մէջ, դեռ կը գտնուին Նախակրթարաններ որ կը հետեւին երեսուն տարի առաջուան մեթոտներուն, եւ աշակերտին միտքը լուսաւորելու տեղ, կը բթացնեն կը խամրեցնեն զայն։

Գրեթէ քսան տարի առաջ, նշանաւոր հայ գրագէտ մը, Նիկողոս Զօրայեան, որ մասնաւորապէս ուսումնասիրած էր նաեւ իր ժամանակին մանկավարժական սկզբունքները, տեսնելով որ Քրիստոնէականի ուսումը անհասկնալի եղանակով կ'աւանդուի ազգային վարժարաններուն մէջ (գրեթէ ճիշդ այն ձեւով զոր կը գտնենք հիմա Հանրածանօթ Քրիստոնէականին մէջ), կը մտածէ թէ փոխանակ այդ վերացական գիտելիքներուն՝ լաւագոյն է նախակրթարանի տղոց աւանդել, պարզ և համառօտ կերպով, Նոր Կտակարանը, և կը թարգմանէ փոքրիկ հատոր մը Ֆրանսերէնէ, «Վարք Յիսուսի»։ Այս հատորը, որ հիմայ հազուագիւտ է, 1849ին Միհէնդիսեան տպարանը տպուած, ամփոփ կերպով կը խօսի Քրիստոսի ծնունդին, կեանքին և մահուանը վրայ, տղոց հասկցուելու ոճով եւ գաղափարներով։ Ժամանակին հայ եկեղեցականները կը դայթակղին։ Մատթէոս Պատրիարք (յետոյ Կաթողիկոս) Օրթագիւղի եկեղեցիին բեմէն քարոզ մը խօսելով, ամբաստանութիւն կը հռչակէ այդ հրատարակութիւնը, որուն պէտքը զգալի չէ, կ'ըսէ, քանի որ կան չորս Աւետարանները։ Ամիրաներն ալ կը յուզուին, և կրօնական ընդհանուր ժողով կը գումարուի Պատրիարքարանի մէջ, ուր կը հրաւիրուի Նիկողոս Զօրայեան բացատրութիւն տալու իր գործած աններելի յանցանքին համար։ Ի զուր թարգմանիչը կը ջանայ արդարացնել ինքզինքը, յայտնելով թէ իր թարգմանութիւնը Հայ․ Եկեղեցւոյ հակառակ ո և է վարդապետութիւն չի պարունակեր, թէ տղոց համար դիւրհասկնալի կերպով կը պատմէ Յիսուսի վարքը։ Մտիկ չեն ըներ իր արդարացումներուն։ Ժողովը կ'որոշէ այրել հրատարակուած գիրքերը և Զօրայեան հազիւ կ'ազատի բանադրանքէ։ Ականատես մը, որ կենդանի է դեռ, կը վկայէ թէ Զօրայեան, ջղուտ և դիւրագրգիռ արդէն, ժողովասրահէն դուրս ելած պահուն, այնքան յուզուած և գայրացած էր որ Պատրիարքարանի բարապանները հազիւ կրցին զսպել զինքը։

Այսպէս սերունդներ պիտի հաստատէին թէ այդ [illegible] արդար էր։ «Յիսուսի վարք»ին՝ 1849 ի օ տօ տաֆէէն ազատած սակաւաթիւ օրինակներէն մէկը՝ աչքիս առջեւ է այս պահուս։ Կարդալով զայն կը սքանչանամ այն պարզ ու մաքուր ոճին վրայ, զոր գիտցած է գործածել Զօրայեան, յստակ կոկիկ աշխարհաբար մը, զոր գրեթէ պիտի չփոխէինք այս օրուան գրուած աշխարհաբարին հետ։ Եթէ այդ գիրքը տրուէր մեր այս օրուան Նախակրթարաններու աշակերտներուն ձեռքը, անկասկած անոնք աւելի լաւ պիտի ճանչնային քրիստոնէութիւնը, իր հիմնադրին կեանքը և գործերը՝ քան երեսուն տպագրութեանց հասած «Քրիստոնէական»ին խրթնաբանութեանց մէջ։

Կրօնական Ժողովին պարտքն է մեր Նախակրթարաններուն մանուկները փրկել մտքի այդ ամուլ չարչարանքէն, Նախակրթարաններուն մէջ մտցնել տալով դիւրուսոյց դասագիրք մը կրօնագիտութեան։ Արդէն հրատարակուածներուն մէջ եթէ կան այդ հանգամանքները ունեցողներ, յանձնարարել զանոնք և եթէ չի կան պատրաստել տալ նոր մը, ձեռնհասի մը, որ գիտնայ թէ ինչ է ութը տասը տարեկան տղու մը ըմբռնումին սահմանը։ Մանկիկներու համար գրուած Քրիստոնէականը պէտք է պարունակէ Քրիստոսի պատմութիւնը և մանաւանդ դաս մը ըլլայ բարոյականի, անշուշտ կրօնքի վրայ հիմնուած, բայց առանց եկեղեցւոյ այն խորհուրդներու մեկնութեանց՝ որոնք չափահասներու միայն հասկնալի կրնան ըլլալ։

Քրիստոս անգամ իր առաքեալներուն պարզ կերպով կը խօսէր և բացայայտ առակներով կը քարոզէր։

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ «Հաւատքի ծաւալման միութիւնը» հրատարակեց իր 1897 ի գործառնութեանց տեղեկագիրը ու հաշիւները որոնցմէ կ'երեւայ որ այդ տարեշրջանին մէջ 6,772,000 ֆրանքի ահագին գումարը հանգանակած է, անոր 6,436 հազար ֆրանքը իր կրօնական պատուիրակութիւններուն բաշխելով։ Վարչական ծախքը 100 ին 1 էն ալ պակաս եղած է, 500,000 ֆրանք միայն։ Այս միաբանութիւնը հիմնուած է 1821 ին Լիոնի մէջ։

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԹՐՔԱՀԱՅՈՑ ՄԷՋ

(1812—1875)

Այս դարուս՝ Թրքահայոց մէջ կազմուած են բազմաթիւ կրթական ընկերութիւններ, որոնց նպատակը եղած է դաստիարակութեան նպաստել և ուսում ծաւալել։ Այս ընկերութեանց մեծ մասին կեանքը կարճատեւ եղած է, ուստի և քիչ արդիւնք կրցած են յառաջ բերել. պիտի թուենք միայն անոնց կարեւորները, խմբելով զանոնք իրենց նպատակին տեսակէտով.

Կ. Պոլսոյ ընկերութիւններ

Ա.

Մտաւոր ընդհանուր զարգացման նպաստամատոյց ընկերութիւններ։

Կ. Պոլսոյ առաջին ընկերութիւնը կը թուի ըլլալ այն Գրասիրական Ընկերութիւնը որ հաստատուած է 1812ին, Տիւզեանց Յովհաննէս Չէլէպիի նախաձեռնութեամբ, նպատակ ունենալով «Հայոց մէջ գրականութեան ոգին զարգացնել, հրատարակելով հին հայ մատենագրութեան երկերը»։ Այս ընկերութիւնը հրատարակել տուած է Վենետիկի Դիտակ Բիւզանդեան կիսամսեայ հանդէսը (1812-1817) և հոգացած է նաև, ի մէջ այլոց, Վենետիկի Եղանակ Բիւզանդեան տարեգրութեան ծախքը 1815էն մինչև 1820։

Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանները 1843 Յունվ. 1ին ընկերութիւն մը հիմնեցին, որ նպատակ ունէր «Հայերէն բանասիրական և ուսումնական աժան գիրքեր տպագրել»։ Ընկերութեան անդամները պիտի վճարէին 100 աւստրիական ոսկի․ ունեցաւ 37 բաժանորդներ, որոնց մեծ մասը 2-3-5 բաժին կը վճարէին։ 1843էն 57 միայն 7 գիրք հրատարակուեցաւ, դրամագլխին [illegible]։ 1857ին ունէր 5900 արծաթ ֆիորին։ Երբ ընկերութիւնը դադրեցաւ, այդ գումարը մնաց Վիեննայի վանքին։

1846ի Ապրիլ 1ին հիմնուեցաւ Համազգային Ընկերութիւնը, նախաձեռնութեամբ Մուրատեան և Ռափայէլեան վարժարանի սաներուն։ Անդամներուն մեծամասնութիւնը Հռոմէադաւան Հայեր էին։ Այս ընկերութեան հիմնադիրներն են՝ Մ. Սամանճեան, Յ. Տավութեան, Ա. Լութֆեան, Խ. Գազազեան, Յ. Վարդանեան, Կ. Թիւթիւնճեան, Ա. Ասկէրեան, Ս. Ագնուրեան։ Անդամները կը պարտէին վճարել ամսական 10 ղրշ․ ընկերութեան նպատակն էր «առանց կրօնի խտրութեան հայաբնակ վայրերու մէջ դպրոց բանալ և ազգին մէջ գիտութիւն, ուսում, արհեստ, և մանաւանդ երկրագործութիւն տարածել»։ Այս ընկերութիւնը մեծ ընդունելութիւն գտաւ․ քիչ ատենէն ունեցաւ 600 բաժանորդ, և տուն մը Բերայի մէջ, իբր կեդրոն ընկերութեան։

Ընկերութիւնը քանի մը տարի ետքը կը լուծուի, բայց դեռ կանգուն կը մնայ իր կեդրոնատեղին, որ կաթոլիկ վարժարանի վերածուած է, և կ'անուանուի ընկերութեան անուամբ Համազգային վարժարան։

«Անձնանուէր ընկերութիւն»ը 1847ին հիմնուած և 1860ին կազմակերպուած, Յարութիւն Մարգարեանի և Քրիստոստուր Ղազարոսեանի ջանքով, նպատակ ունէր «չափահասներու ձրիաբար դաս տալ»։ Ընկերութեան կեդրոնն էր Ղալաթիոյ Վարժարանը. հետզհետէ ճիւղեր ունեցաւ Բերայի Նարեկեան վարժարանը, Օրթագիւղի Թարգմանչաց Դպրոցը, Գումգափուի դրսի վարժարանը, Սկիւտարու Նոր-Թաղի և Գասըմփաշայի վարժարանները։

«Անձնանուէր» Ընկերութեան Կ. Պոլսոյ Ղալաթիոյ վարժարանի կեդրոնական ճիւղը շարունակուեցաւ մինչև Քրիստոստուր Ղազարոսեանի մահը։ Այս ծերունին մինչև իր վերջին հիւանդութիւնը, ամէն կիրակի կ'երթար Ղալաթիոյ վարժարանը, դաս կու տար ձրիաբար, և դասատուութեանց կը հսկէր։

1857ին կազմուած Գումգափուի Եղբայրսիրական Ընկերութիւնը միեւնոյն նպատակը ունէր։

1853ին Սամաթիոյ մէջ հիմնուած է Ուսումնասիրաց միաբանութիւնը, 1853ին Ընթերցասիրաց ընկերութիւն և Թանգարան, որուն նպատակն էր «ընթերցման ախորժակը տարածել Հայոց մէջ և անոնց մտաւոր մշակութիւնը զարգացնել»։

1854ին հաստատուած է Մեսրոպեան ընկերութիւնը, որուն նպատակն էր «բանասիրական գրուածներ և զանազան լեզուներէ թարգմանուած գիրքեր եւ տետրակներ հրատարակել»։ Այս ընկերութիւնը հրատարակեց ամսաթերթ մը 1855էն 1856։

1859ին կազմուեցաւ Տպագրական Ընկերութիւնը. գիրքերու տպագրութեան նպաստելու նպատակաւ։ Բնական արդիւնքը եղաւ 1858ին Պէշիկթաշի մէջ կազմուած ընկերութիւն մը, որուն նպատակն էր «Նախակրթական գիրքեր տպել և աժան ծախել»։

Մուրատեան եւ Ռափայէլեան վարժարանի սանուց ընկերութիւնը, 1859ին կազմուած, կրթական նպատակով, դժբախտաբար երկար կեանք չունեցաւ։ 1860 Յուլ. 30ին հիմնուեցաւ Համազգային Բարեգործական ընկերութիւնը, նպատակ ունենալով «ազգին որբ, անտէր և չքաւոր տղաքը երկրագործութեան և արուեստներու զբաղեցնելու միջոցները ի գործ դնել»։ Ընկերութեան անդամները մէկ բաժնի համար կը վճարէին տարեկան մէկ օսմ. ոսկի։ Հիմնադիրներէն Ազաթօն Գրիգոր Էֆէնտիի մահուամբ ընկերութիւնը կազմալուծուեցաւ։

Շատ բաներ կը սպասուէր 1862ին հաստատուած Վարժապետական ընկերութենէն, որուն նպատակն էր. Ա. Ազգային վարժարաններուն ուսուցման եղանակը բարեփոխել և միօրինակ ընթացք մը տալ անոնց։ Բ. Վարժապետներու վիճակին բարւոքման հոգ տանիլ։

Կարճ եղաւ այս ընկերութեան կեանքը. վերակազմուեցաւ 1866ին, բայց հազիւ քանի մը տարի տեւեց։

1864ին կազմուեցաւ նաև «Անձնանուէր Սանուց» ընկերութիւնը, որուն անդամները գաւառներուն մէջ բացին նմանօրինակ վարժարաններ, ինչպէս Սըվազի (1864), Սղերդի, Տիարպէքիրի (1866), Էրզրումի (1869), Թոքաթի (1870) գիւղերուն մէջ։

1866ին կազմուած ընկերութիւն մը որ նպատակ ունէր ընթերցարան բանալ, լրագրութիւնը քաջալերել, ձրի դաս տալ ընթերցարանի մէջ, մեծ արդիւնք չցուցուց։

1868ին կազմուած Սկիւտարի Ընթերցասիրաց ընկերութիւնը հրատարակած է միայն քանի մը հեղինակներու գործերը։

Մասնաւոր յիշատակութեան արժանի է, 1870ին հիմնուած Դպրոցասիրաց ընկերութիւնը, որուն նպատակն էր հայաբնակ վայրերու մէջ վարժարաններ հաստատել։ Այս ընկերութիւնը 1878ին միացաւ Արեւելեան ընկերութեան հետ (հաստատուած 1876ին) և կազմուեցաւ Դպրոցասիրաց-Արեւելեան ընկերութիւնը, որ 1880ին միանալով ուրիշ երկու կրթական Ընկերութեանց, կազմուեցաւ Միացեալ Ընկերութիւնը՝ օգնելով Թուրքիոյ գաւառաց մէջ դաստիարակութեան գործին։

1870ին կազմուած Գործասէր Ընկերութեան ջանքով 1871ին կը հրատարակուէր օրաթերթ մը, որ հաստատուած էր 2 տարի առաջ, և որ շարունակուեցաւ քանի մը տարի ալ։ Քիչ արդիւնք առաջ բերած է 1871ին Խասգիւղի մէջ հիմնուած Գրասիրաց Ընկերութիւնը, «հրատարակութեանց նպաստելու» նպատակաւ։ 1874ին հաստատուած է ուրիշ Ընկերութիւն մը՝ նպատակ ունենալով «լեզուագիտական ուսմանց պարապիլ»։ 1875ին Սամաթիոյ երիտասարդներէն կազմուած է Արուեստասիրաց Ընկերութիւնը «առ ի քաջալեր արուեստագիտաց»։

Բ.

Դպրոցներու հիմնադիր ընկերութիւններ։

Այս դասակարգին վերաբերող ընկերութեանց անդրանիկը կը թուի 1858ին Սկիւտար Սուրբ Կարապետի Թաղը հաստատուած ընկերութիւնը, որուն նպատակն էր, «Նոր Թաղի մէջ աղջկանց վարժարան մը հիմնել»․ յաջորդ տարին հաստատուեցաւ բաժանորդագրական ընկերութիւն մը՝ «24 մանչ և 25 աղջկան համար գիշերօթիկ վարժարան մը հաստատելու համար», բայց իր նպատակին չհասած կազմալուծուեցաւ։

Ուրիշ ընկերութիւն մը որ «Սկիւտարիոյ մէջ վարժարան մը հաստատելու» նպատակը ունէր, հաստատուած է 1860ին։

Տաճատեան ընկերութիւնը որ 1862ին հիմնուած է, նպատակ ունենալով Ֆէրիգիւղի մէջ գիշերօթիկ վարժարան մը հաստատել, 1865 ին կը սպառի և 1871ին կը վերակազմուի։

1862ին սկսած է Բարեգործական ընկերութիւնը, որուն նպատակն էր «վարժարաններ հաստատել գաւառներուն մէջ»։

ՍԻՍՆԱԿ ՌԱՆՆՍԱՐ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար։

ԷՐԶՐՈՒՄԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օդերն ու առուտուրը.— Եռաձայն երգեցողութիւն Ս. Պատարագի.— Կարմիր-Վանքի Որբանոցին Նոր Նպաստը.— Բողոքականներու Նոր Երէցը.— Անգլիական հիւպատոսը.— Սանասարեան վարժարան.— Դաղրականներ:

Ամսուս սկիզբը, ինչպէս գրած էի նախորդ թղթակցութեանս մէջ, թեթեւ ձիւնով մը ձմեռը իր մօտալուտ գալուստը ծանուցած էր թէեւ, սակայն անկէ ի վեր գեղեցիկ եղանակ մը կը վայելենք։ Այդ առաջին ձիւնին վրայ, մէկ երկու շաբաթուան մէջ, իւղը, պանիրը, փայտը, ձաւարը, բրինձը և ուրիշ ուտելիք սղեցին։ Քաղքեցիներ փութացին իրենց ձմեռնային պարէնաւորումը ընելու համար, գնումներ կատարել, վախնալով որ հետզհետէ գիները վրայ պիտի դնեն։ Այսօր, բարեբաղդաբար, այդ երկիւղները փարատած են և գիները սկսած են իջնել, ի մեծ խնդութիւն մանաւանդ աղքատ դասակարգին, որ կը յուսայ հիմա բաւական դիւրամատչելի պայմաններով գնումներ ընել։ Առուտուրը բաւական բանուկ վիճակ մը ունի․ շրջականերէն հետզհետէ նոր գնորդներ և յաճախորդներ կու գան։ Ապրանքի գները, նախորդ տարուան հետ բաղդատելով, աւելի աժան են, բաց ի արմտիքներէն և իւղէն։

—Քանի մը շաբաթէ ի վեր, Սանասարեան վարժարանի մէջ կը դասախօսուի Ս. Պատարագի եռաձայն երգեցողութիւնը, որ իբրեւ նորութիւն, կը մտցուի այս տարի այդ կրթական հաստատութեան մէջ։ Առիթ ունեցանք տեսնելու Պ. Եկմալեանի այդ ընտիր գործը, որ հրատարակուած է Վիեննայի Մխիթարեան տպարանէն և ձայնագրուած՝ Լայփցիկի մէջ։ Սկիզբը, ի միջի այլոց, կայ Ն. Ս. Օծ. Օրմանեան Ս. Հայրապետին վկայագիրը և Պատարագի ֆրանսերէն թարգմանութիւնը։ Ամբողջ գործը պատուաբեր է թէ՛ յօրինողին հեղինակին և թէ՛ Մխիթարեանց՝ իր ընտիր տպագրութեան համար։ Ս. Պատարագի ինչ ինչ մասերը ձայնագրուած են թէ՛ եռաձայն և թէ՛ քառաձայն (արական և իգական խմբի)։ Սանասարեան երգեցիկ սաները Պ. Եկմալեանի եռաձայն երգեցողութիւնը լաւապէս ուսանելէ յետոյ, առանձինն պիտի մասնակցին Ս. Պատարագի երգեցողութիւններուն և արարողութիւններուն։

—Շնորհիւ Պ. Կ. Եզեկեանցի ջանքերուն, վիճակիս Կարմիր-Վանքի Որբանոցը այսուհետեւ ամսական 60 թղթադրամ ռուբլիի նպաստ մըն ալ պիտի ընդունի։ Կը փափաքէինք որ Պ. Եզեկեանցի այս գնահատելի ջանքերուն ուրիշ ազգայիններ ալ հետեւէին փրկելու համար այնքան անօգնական աղջիկներ ֆիզիքական, իմացական և բարոյական փճացումէ։ Ահա՛ գեղեցիկ առիթ մը բարեգործութեան։

—Ժամանակէ մը ի վեր տեղւոյս բողոքական ազգայինները մասնաւոր քարոզիչ չունէին։ Վերջերս պաշտօնի կոչուած է Պատ. Տօմայեան, որ Մարզուանի Ամերիկեան Գոլէճին ընթացաւարտներէն է։ Կը փափաքէինք որ կրօնական առաջնորդողներ ու հոգեւոր պաշտօնեաներ այսուհետեւ քիչ մըն ալ օգտակար ըլլային առողջապահական, գիտական և բարոյագիտական զանազան նիւթերու վրայ խօսելով։ Ժողովուրդին գործնական կեանքէն առնուած նիւթերու վրայ քարոզելով, կարծենք, քարոզիչը աւելի օգտակար պիտի ըլլայ քան սոսկ միստիքական, բնազանցական երկարաբանութիւններով, որոնք յաճախ քնաբեր ազդեցութիւն մը առաջ կը բերեն ունկնդիրներուն վրայ։

—Քաղքիս անգլիական հիւպատոս Մր. Կրէյվս, երէկ, իր ընտանիքով վերջնապէս մեկնեցաւ քաղքէս։ Ողջերթ մաղթելու համար բազմաթիւ անձեր բաւական տեղ անոր ընկերացան։ Մր. Կրէյվս Կարսի ուղեգծով կը վերադառնայ իր երկիրը։

—Անգլիական նոր հիւպատոսը՝ Մր. Մաւն, երեք չորս օր առաջ հոս հասաւ և իր պաշտօնին ձեռնարկեց։

—Սանասարեան վարժարանի մէջ նորութիւն մըն ալ, որ, կը յուսանք թէ օգտակար պիտի ըլլայ։ Երկու շաբաթէ ի վեր, հրապարակախօսութիւն մը հաստատուած է։ Բարձրագոյն դասարաններու սաներէն, ամէն հինգշաբթի օր, քանի մը հոգի իրենց ընտրած նիւթին վրայ պիտի խօսին ի ներկայութեան ուսանողներու մեծամասնութեան և ուսուցիչներու։ Յաւարտ հրապարակախօսութեան, ունկնդիրները, խօսք առնելով դիտողութիւններ կ'ընեն լեզուի, ոճի, գաղափարի և իմաստի տեսակէտներով՝ վերջնական վճիռը թողլով ուսուցչական մարմնին։ Անշուշտ, իբրեւ սկսնակ հրապարակախօսք կամ ատենաբան, շատ թերութիւններ կրնան ունենալ, ինչպէս լեզուի, արտասանութեան, ձեւերու, շարժումներու, շեշտերու և գաղափարներու մէջ. սակայն հետզհետէ պիտի ուղղուին և աւելի ճարտար ու յաջող կերպով պիտի խօսին։ Յարատեւութիւն կը մաղթենք ի սրտէ։

—Կովկասի կողմը գաղթած քաղաքացի ու գաւառացի հայ գաղթականներ հետզհետէ կը վերադառնան։ Գրեթէ շաբաթ չանցնիր, որ անոնցմէ քանի մը տուներ չի գան։ Կան ծնողներ, որոնք իրենց զաւակները 2-3 տարուան մէջ դարձեալ անգամ չեն գրկած․ անոնք՝ նիւթական պատճառներով, ուրիշներ՝ զանազան նկատումներով կու գան անոնք, կը տեղաւորուին, կը ջանան շէնցնել իրենց հին տունը․ կը ձեռնարկեն իրենց նախկին արհեստին, քիչ շատով կը շատանան, և իրենց ծննդավայրին մէջ, իրենց սիրելիներուն մօտիկ կը վերսկսին իրենց նախկին կեանքը։

Էրզրում, 27 Հոկտ. ՆՈՐԱՅՐ

ԱԴԱՄԵԱՆԻՆ ԵՐԱԶԸ

Վաղահաս մահը ժամանակ չթողուց որ Ադամեան Եւրոպա երթայ՝ օտար բեմի վրայ—Անգլիոյ բեմին վրայ մանաւանդ—կատարելու այն դերերը որոնց մէջ ոչ եւ է առաջնակարգ արուեստագէտի հետ մրցելու կարող կը զգար ինքզինքը։ Իր այդ երազը, որ մարեցաւ հիւանդանոցի չորս պատերուն մէջ, կ'իրականացնէ այսօր ուրիշ հայ երիտասարդ մը, Պ. Կարապետ Գալֆայեան, որուն բարիզեան բեմին վրայ գտած յաջողութիւնները հաճութեամբ իմացած ու արձանագրած ենք արդէն։ «Արեւելեան մամուլ»ի վերջին թիւն կը հաղորդէ համակրալից ու շահեկան յօդուածի մը քանի մը մասերը դերասանական այդ նորածագ տաղանդին վրայ.

Արտաքուստ երեւոյթ մը, հանճար մը նորածին, արդէն իր փառաց դափնիներուն մէջ, կը դրդէ զիս մէկ քանի տող գրել իր վրայ, իր շահագրգիռ կենսագրականը վերապահելով Իրլանտի, Քինի, Իրվինկի, Սալվինի, Ռոսսի, Մունէ Սիւլլիի և մեր ողբացեալ Ադամեանին վրայ ուսումնասիրութեանց հետ։ Առաջին անգամ տեսայ զինքը, Պ. Գալֆայեանը, ժունեայ թերթի ձախ սրահներուն մէջ, Բարիզի ամէնէն աւելի select դասակարգին առջեւ, ուր հրաւիրուած էր խաղալու։ Շատ երիտասարդ է, սէգ, երկայն ու վայելուչ հասակ մը, նուրբ գծաւոր դէմքը անուշ դալկահար՝ սեւ երկար մազերուն մէջ, որ համակրութիւն կը ներշնչէ զինքը շրջապատողներուն։ Համաչափ, խորհուն քայլերով յառաջացաւ դէպ ի սրահը, ու արտասանեց Համլէթի հռչակաւոր մենախօսութիւնը։ Համլէթի սաւան ստուերը չէր այն, այլ նոյն իսկ Համլէթը, անոր ցաւատանջ հոգին։ Այդ դժուարին դերը կատարած միջոցին, անոր տժգոյն դէմքը գծութիւնը զգացման այնպիսի խոր, սրբատաշ արտայայտութիւն մը ունէր, որ ուժգնակի ցնցեց բովանդակ սրահը ու բուռն ծափահարութեանց միջոցին, ախկին Պասոտնուհի Պաւսափ տ'Անկլաս, շնորհալից ժպիտով մը, իր ձեռքը երկնցուց անոր, և Մունէ-Սիւլլի, Ֆրանսայի մեծագոյն արուեստագէտը, ճակատը համբուրեց։

Պ. Գալֆայեան, այնքան պատուաբեր հայ տարրին, ըլլալ Տրապիզոնի ժողովուրդին մէկ ազգատ զաւակը, Քինի կամ Ադամեանի նման, օժտուած բեմ ամէնէն աւելի արտայայտիչ և հարուստ ձիրքերով։

Իր վերջին ներկայացումը, Թէադր-Մոնսէնի մէջ, հոծ բազմութեան մը առջեւ խոլառար ծափահարուած, մեծապէս գնահատուեցաւ Բարիզի դժուարահաճ մամուլին կողմէ։ Ի միջի այլոց, Լը Բրդի Թան, սա գեղեցիկ տողերը կը գրէ հայ ողբերգակին նկատմամբ։ «Տարօրինակ տեսարան մըն էր այն։ Երիտասարդ արուեստագէտը, խիստ արտայայտիչ գեղեցիկ դէմքով, օժտուած ջերմ, խորունկ ձայնով մը, կը կատարէր Համլէթի դերը, եւ իր դիմագծութեան խաղերը, ձեռքերուն արցունքները՝ որ կ'ողողէին իր դէմքը, սարսափը՝ որ այնքան ցաւագին կ'արտացոլար իր դիմագծերէն, ուժգնապէս շարժեցին թատերասրահին ջիղերը, որ երկար ծափահարութիւններով, բազմիցս ի տես հրաւիրեց արուեստագէտը»։

Արժանի է հոս յիշել որ, այն ներկայացումէն մէկ քանի շաբաթ յետոյ Պ. Գալֆայեան կը ստանայ թատերախաղ մը՝ մասնաւորապէս գրուած իրեն համար։ Հեղինակն էր Ֆրանսացի գրագէտ մը, Պ. Ժորժ լը Գալէ, որ գերազանցապէս յուզ-

ուած ներկայացումէն, ներբողալից նամակով մը իր սքանչացումը կը յայտնէր հայ արուեստագէտին:

Էնտէպանտանս Պելժի մէջ, Ժան Պէռնար, հայ թատրոնի վրայ խօսած միջոցին, Ադամեանը շատ աւելի բարձր կը նկատէ Իրվինկէն, Ռոսիէն կամ Սալվինիէն, եւ նոյն իսկ Ռուվիէռէն, միակ Ֆրանսայի դերասանը, որ երբեք հասկցած ըլլայ Համլէթի հոգեբանութիւնը: Իսկ մե՛նք — հէ՛ք Ադամեան, նոյն իսկ չկրցանք հասկնալ բեմին այն դիւցազնը: Սակայն մխիթարուինք ու գնահատել գիտնանք քանի որ ունինք այսօր անոր արժանի յաջորդը, — քառորդ դարուններուն մէջ արդէն հռչակաւոր, — որուն դէմքի mimiqueը և gesteի ծայրայեղ ժուժկալութիւնը նոյն իսկ մոռցնել կուտայ Մունէ-Սիւլլին, որուն բնաւ չի նմանիր, ինչպէս գեղեցիկ կը գրէ Էքօ տը Բարի:

Պ. Գալֆաեան գնահատուած է գրեթէ եւրոպական բոլոր մամուլին կողմէ: Այս ձմեռ Բարիզի մէջ Օթէլլօն խաղալէ ետքը նպատակ ունի երթալ Շէքսբիրի հայրենիքը, ներկայացնելու համար Համլէթի, Արքայն Լիրի և Օթէլլոյի գլխաւոր մասերը: Բարեկամն է ան Ֆրանսայի մեծագոյն արուեստագէտներու, Մունէ-Սիւլլի, Սիլվէնի, Ալպէր Լամպէր որդիի, Գոգլէնի և Հանրի Գրոսի, որոնք կը խրախուսեն զայն խաղալու համար օր մը ֆրանսական բեմին վրայ ֆրանսերէն լեզուով Սոֆոկլէսի, Շէյքսփիրի, Գոռնէյլի, Ռասինի, Տըլավինյի և Հիւկոյի խաղերու, գլխաւոր ողբերգական դերերը:

Բարիզ Ա. Ն.

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամենայն Հայոց Հայրապետը երկու ամուսնալուծման խնդիր յղած էր Պատրիարքարան, յանձնարարելով որ կրօնական Ժողովը քննութիւն կատարելով՝ եզրակացութիւնը հաղորդէ ի Ս. Էջմիածին: Խնդրարկուները, երկուքն ալ այր, իրենց կիներէն բաժնուելով կրկին ամուսնանալու հրաման կը խնդրեն ուղղակի Ն. Ս. Օծութենէն:

Կրօնական Ժողովը իր նախընթաց օրուան նիստին մէջ հարկ եղած քննութիւնը կատարելով որոշեց իր խորհրդակցութեանց արդիւնքը մատուցանել Ս. Հայրապետին:

—Կրօնական Ժողովը նոյնպէս առաջնորդական վիճակներու նկատմամբ խորհրդակցութիւններ ունեցաւ և, ի մէջ այլոց, ուշադրութեան առաւ այն գիրը որ Մուշէն հասած է Պատրիարքարան և որ կը գանգատի առաջն. փոխանորդ Տ. Վարդան վարդապետի դէմ: Ժողովը որոշեց հրահանգ տալ որպէս զի նախ վիճակին գաւառական ժողովները վերակազմուին և ապա հարկ եղած կարգադրութիւնները ըլլան:

—Թոքաթի առաջնորդ Տ. Յովսէփ Ծ. Վ. Այվազեան տեղեկագրած է Պատրիարքարան թէ Կեդր. Կրօնական Ժողովի յանձնարարութեան համաձայն Կէլիպօլուի ազգայիններուն և Տ. Խորէն քահանայի միջև ծագած անհամաձայնութիւնը բառնալու համար հարկ եղած յորդորները տուած է:

—Էնկիւրիի առաջն. տեղապահ Տ. Տաճատ վարդապետ՝ տեղւոյն ազգայիններուն փափաքին համաձայն՝ առաջնորդի ընտրութեան հրահանգ խնդրած է Պատրիարքարանէն:

—Արաբկիրի առաջն. տեղապահ Տ. Մուշեղ Ծ. Վարդապետ՝ որուն Ակնայ ժողովները կազմած և Արաբկիր վերադարձած ըլլալը ծանուցինք, իր կողմէ Ակնայ առաջն. փոխանորդ կարգած է Մանազկերտի Տ. Կարապետ քահանան:

—Ս. Պատրիարք Հայրը՝ Նալը Գաբուի Թաղ. Խորհուրդին նորոգ ընտրութեան համար հրահանգ տուած է տեղւոյն քարոզիչ Տ. Սահակ Վ. Բագրեւանդեանի:

—Տիարպէքիրի առաջնորդ. տեղապահին կողմէ Պատրիարքարան հասած գրութիւններէ կը տեղեկանանք թէ Մակարայեցւոց վանքին սեփականութեան մասին երկրորդ անգամ կատարուած քննութիւնը աւարտեր է և տեղեկագիրը ի մօտոյ պիտի մատուցուի ձեռնհաս մարմին, և թէ եկեղեցապատկան անօթները առնուած են Ասորի քահանային ձեռքէն և ի մօտոյ պիտի յանձնուին վանքին:

Տեղապահը կը գրէ նաև թէ տեղւոյն Որբանոցի հոգաբարձութիւնն ալ վերստին ստանձնած է իր պաշտօնը:

—Հոկտ. 29ին Արմաշի վանքին մէջ, Տ. Մամբրէ վարդապետի նախագահութեամբ՝ որ կը փոխանորդէ Դուրեան Տ. Եղիշէ եպիսկոպոսին, հոգեհանգիստ կատարուեր է Յովսէփ Էֆ. Գավաֆեանի յիշատակին: Հանգուցեալը, ինչպէս կը յիշուի, իր ծախքով շինել տուած էր վանքին ջաղացքը:

ԳԱՆՁԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

Այս օրուան Գ. երեսի մէջ կը սկսինք հրատարակել Ազգ. Հիւանդանոցի առարկին գանձանակներուն արդիւնքը ծանուցանող ցուցակը որ հաղորդուած է մեզ Հոգաբարձութեան կողմէ:

Փաստաբան
ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՍԹԱՄՊՕԼՑԵԱՆ
Իր գրասենեակը փոխադրած է
Թիւնէլի եօլ, Ղալաթիա, Իզզէթ-Փաշա խան, Ա. Յարկ:
191 1—3

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՊԱՆԻՈՅ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ յարաբերութիւնները հետզհետէ պաղելու վրայ են: Երէկ իրիկուն առնուած եւրոպական լրագիրները սա տեղեկութիւնները կը բերեն.

Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Մ. Նահանգաց պատասխանը, Փիլիպպեաններու խնդրին նկատմամբ Սպանիոյ տուած յիշատակագրին, վերջնագիրի մը ձեւը պիտի ունենայ: Անցեալ շաբաթ օր Ուաշինկթընի դահլիճը արտասովոր գումարում մը ունեցեր է, Բարիզի հաշտութեան յանձնաժողովին ամերիկեան պատուիրակներէն առնուած հեռագրի մը վրայ թէ Սպանիացիները նորէն պայմանաժամ կ'ուզեն Մ. Նահանգաց պահանջումներուն պատասխանելու համար: Ամերիկեան պատուիրակները Ուաշինկթընէն հրահանգ ստացեր են յառաջիկայ շաբթու դադրեցընել բանակցութիւնները, յաջող արդիւնք մը ունենան կամ ոչ:

—Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն Տէյլի Թելէկրաֆի թէ ամերիկեան կառավարութիւնը մինչեւ հիմակ ոչ մէկ տէրութենէ բողոք մը կամ դիտողութիւն մը ստացած է Փիլիպպեաններու խնդրին համար: Մ. Նահանգաց մէջ լուր կայ թէ Սպանիա քանի մը կառավարութիւններու առաջարկեր է Փիլիպպեանները ծախել մէկ միլիառ ֆր.ի, բայց ոչ ոք ուզեր է ձեռք անցընել երկիր մը որուն համար Մ. Նահանգները վէճի մէջ են: Կ'ըսեն նաեւ թէ Մ. Նահանգաց ու Անգլիոյ յարաբերութեանց մտերմութեան պատճառաւ կարելի չէ որ որ և է տէրութիւն բողոքէ: Մասնաւորաբար Գերմանիա գոհ պիտի ըլլայ եթէ Մ. Նահանգները տիրանան Փիլիպպեաններուն, որովհետեւ Գերմանիա ալ Քարոլինեան կղզիները ձեռք պիտի անցընէ, իբրեւ փոխարինութիւն ածուխի կայանին զոր կ'ուզէր ունենալ Փիլիպպեաններուն մէջ:

—Անցեալ ուրբաթ օր Նիւ Եօրքի մէջ տրուած հացկերոյթի մը միջոցին, որ աւելի անգլեւամերիկեան ցոյցի մը ձեւը ունէր, սպարապետ զօրավար Մայլս ըսաւ. «Պատերազմը առիթ տուաւ մեզի գնահատելու մեր պարտականութիւնները՝ մայր հայրենիքին հանդէպ, այն ազնիւ և զօրաւոր ազդեցութեամբ զոր բրիտանական տէրութիւնը ի գործ դրաւ, պահպանելու համար մեր սկզբունքները և իրաւունքները:»

Ուաշինկթընի ռուսական դեսպան Քասինի կոմսը սա խօսքերը ըրաւ տեսակցութեան մը միջոցին. «Սխալ է այն լուրը թէ սպանեւամերիկեան պատերազմի միջոցին Անգլիա ուզած ըլլայ միանալ միւս տէրութեանց՝ Սպանիոյ և Մ. Նահանգաց կռուին միջամտելու համար: Տէրութիւնները բնաւ չեն խորհած միջամտել ընդդէմ Մ. Նահանգաց, որով Անգլիա ալ բնաւ առիթ չէ ունեցած անոնց աջակցութիւնը մերժելու:» Դեսպանը յարեց թէ այդ պատմութիւնը բոլորովին առասպել է. մասնաւոր դիտումով յերիւրուած է՝ Մ. Նահանգաց մէջ կարծիքները մոլորեցնելով հաւատացնել տալու թէ մէկ ազգ միայն բարեկամ է և միւսները՝ թշնամի: Թէ՛ Ռուսիա և թէ միւս տէրութիւնները թէ՛ պատերազմի միջոցին և թէ հիմա միշտ բարեկամ են Մ. Նահանգաց: Քասինի կոմսը հերքեց այն լուրը թէ ինք Լոնտոնի դեսպան պիտի կարգուի փոխանակ Պ. Սթալի:

—Սպանիոյ պատերազմական նախարարութիւնը հեռագիր մը ստացաւ Մարէշալ Պլանքոյէ թէ զօրքերուն երկու ջոկատ ծառայութենէ դադրեր են, իրենց յետնեալ ամսաթոշակները պահանջելով: Զօրավար Արոլաս զանոնք բանտարկեր և զէնքերնին առեր է: Միւս զօրականները շոգենաւ նստեր են Սպանիա վերադառնալու համար:

—Հավանայէն սա տեղեկութիւնները կը հաղորդեն Քուպայի բնակիչներու թիւին վրայ.

Քուպա, պատերազմէն առաջ մէկուկէս միլիոն սպիտակամորթ բնակիչ ունէր (Քուպացի և Սպանիացի) և խառնածին: Սպանիացիները 200,000 հոգի էին, խառնածինները՝ 500,000 և բնիկ սպիտակամորթները՝ 800,000: Հիմա սպիտակամորթներու հարիւրին եօթանասունը պակսած է, այնպէս որ 800,000 հոգիէն 320 հազար հոգի մնացած են: Խառնածիններէն սեւամորթ, խաչչիկ, հնդիկ, չինացի և այլն, հարիւրին 15ը պակսած է, այսինքն 500,000էն 425,000ը ողջ են: Ըսել է որ Քուպայի ժողովրդեան, սպիտակամորթ ու խառնածին, թիւն է 745,000, որոնց երեք հինգերորդը խառնածին: Քուպայի տարածութիւնն է գրեթէ հարիւր հազար քառակուսի քիլոմէթր: Այս նուազումը արդիւնք է նաև կեդրոնացման դրութեան, որ աւելի վնասած է գիւղերու սպիտակամորթ ժողովուրդին: Մէկ կամ երկու տարիէն ետքը այս 320,000 սպիտակամորթներն ալ պիտի ոչնչանան, վասն զի պիտի չկրնան դէմ դնել Անկլօ-Սաքսոններու և զանազան ժողովուրդներու ողողման:

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ. — Երէկ, վերջին պահուն հասած հեռագիր մը, — որ կը ծանուցանէր Մ. Նահանգաց նաւային պատրաստութիւնները Սպանիոյ դէմ, — տպագրական վրիպակով մը հրատարակած էինք սա վերնագրին տակ «Ամերիկա կը պատրաստուի Անգլիոյ դէմ» փոխանակ ըսելու «Սպանիոյ դէմ»: Եւ սակայն բոլորովին սխալ եղած չպիտի ըլլար այդ վերնագիրը, եթէ տրուած ըլլար «Անգլիոյ հետ»: Իրաւ ալ, Լորտ Սոլզպըրիի ճառին այն մասը որ ակնարկութիւն մը կը պարունակէր Մեծն-Բրիտանիոյ ու Միացեալ Նահանգաց միջեւ գոյացած գաղտնի համաձայնութեան մը, Ֆրանսայէ աւելի ուշադրութիւն գրաւեր է Պերլինի ու Վիեննայի մէջ. եւ գերմանական ու աւստրիական թերթերը զանազան կերպերով կը մեկնեն ու կը շեշտեն այդ կէտը: Որովհետեւ անգլիական մամուլը ջերմապէս ուժ կու տայ այս միջոցիս Փիլիպպեաններուն վրայ Ամերիկայի պահանջած վեհապետական իրաւունքներուն, անկից կը հետեւցնեն թէ անկարելի չէ որ Անգլիա և Ամերիկա կարգադրութիւն մը ըրած ըլլան մէջերնին բաժնելու համար Տիւէյ ծովակալին գրաւած արշիպեղագոսը:

ԼՈՐՏ ՍՈԼԶՊԸՐԻԻ ՃԱՌԸ. — Պ. Հէնրի Նորման, անգլիացի գրագէտ մը, որ անգլեւամերիկեան քաղաքականութեամբ կը գրաւի, դէմ կը խօսի Լորտ Սոլզպըրիի և անխոհեմութիւն կը կոչէ նախարարապետին այն խօսքերը թէ Մ. Նահանգներէն կրնայ պատերազմի մը վտանգը գալ: Պ. Նորման կը յարէ. «Ամէնքս ալ գիտենք թէ Լորտ Սոլզպըրի գիտցածով այնպիսի խօսքեր կ'ընէ որոնք իր զգացումներուն իսկական արտայայտութիւնները չեն: Օրինակի համար, վստահ ենք թէ Իրլանտացիները վայրենի չի նկատեր, բայց անգամ մը «Հոթէնթոթ» բառը այնպիսի եղանակաւ մը գործածեց Իրլանտացիներուն համար որ մեծ աղմուկ յարոյց: Նոյնպէս գիտենք թէ Հնդկաստանի մէջ Թագուհւոյն ուսեալ հպատակները Ափրիկէի սեւամորթներուն կարգը չի դասեր, սակայն օր մը «սեւամորթ» գոչեց անոնց ներկայացուցիչը Խորհրդարանին մէջ: Կարծեմ Պ. Մորլի էր որ այս անզգուշութիւնը անխոհեմութիւն հռչակեց:»

Ամերիկեան թերթ մը, Նիւ Եօրք Թրիպիւն, կ'ըսէ թէ Լորտ Սոլզպըրիի ակնարկութիւնը՝ ամերիկեան նոր քաղաքականութեան վտանգներուն, կրնար զանց առնուիլ: Նիւ Եօրք Թայմզ ըսելէ յետոյ թէ կացութիւնը եղական է, կը յարէ. «Անգլիա երկրակալութեան մղուեցաւ հարկեցուցիչ պատճառներով, որովհետեւ իր երկրին մէջ վեց շաբաթուան պատրաստ սնունդ չունի: Իր նախարարապետը հիմա սոսկումով կը տեսնէ որ ամերիկեան ազգը երկրակալութեան կը դիմէ, առանց ստիպուած ըլլալու:»

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագուհին չորաթ առտու Ուինտսըր ժամանեց:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Գերման լրագիրները կը զգուշացնեն գերման ժողովուրդը անգլեւգերման համաձայնութեան մը դէմ: Թակեպլաթ կ'ըսէ. «Կ'ուզեն Անգլիոյ դաշնակցութեան մէջ բաղձալի նպատակ մը ցոյց տալ մեզի: Կ'ըսեն թէ Ափրիկէի մէջ գաղտնի համաձայնութիւն մը հարթած է դաշնակցութեան ճամբան: Բայց մենք միշտ պիտի յայտարարենք թէ երկու տէրութիւններու շահերը շատ տարբեր են, հետեւաբար չենք կրնար, ո՛ր կէտին վրայ ալ որ ըլլայ, ետ կենալ մեր աւանդական ազատ քաղաքականութենէն: Այս ըսել չէ թէ Ֆրանսայի կողմը պիտի բանենք: Ֆրանքօգերման դաշնակցութիւն մը ցնորք մըն է: Բայց պիտի չհետեւինք այն գերման թերթերուն որոնք երկիւղի քաղաքականութիւնը կը քարոզեն և որոնք Վերին Նեղոսը արծաթ ափսէի մը մէջ կը ներկայացնեն Մեծին Բրիտանիոյ:»

ԾԱՅՐԱՑԵՂՆԵՐԸ. — Վատիկան դիմեր է այն տէրութեանց, որոնց հետ աւելի մտերմական յարաբերութիւն ունի, որպէս զի ծայրայեղներու դէմ գումարելի դեսպանախորհուրդը Ֆլորենցայի մէջ տեղի ունենայ, բայց Իտալիա մերժած ըլլալով, Վատիկան ետ կեցեր է:

—Ժընեւի հարցաքննիչ դատաւորը դատաստան տեղի չունենալու որոշում տուաւ Լուչէնիի իբրեւ մեղսակից ձերբակալուած քանի մը անձերու նկատմամբ:

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Լորտ Չարլս Պէրէսֆորտ, կ'ըսէ Նիւ-Եօրք Հէրըլտի Լոնտոնի թղթակիցը, ուղղակի ծածկագիր հեռագիրներ ուղղեր է Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնարանին: Քանի մը օրէ ի վեր առնուած ծանր լուրերը բաւական կը բացատրեն Անգլիոյ սպառազինութիւնները: Նոյն թղթակիցը կ'ըսէ թէ Ծայրագոյն Արեւելքէն և մանաւանդ Ճափոնէն նոր տեղեկութիւններու կը սպասուին որոնք վերջնապէս լոյս պիտի սփռեն Լորտ Սոլզպըրիի քաղաքականութեան վրայ: Բիվիու ըվ Բիվիուսի խմբագիր Պ. Սթէտ որ Ռուսիայէն Անգլիա վերադարձաւ, կը յորդորէ իր կառավարութիւնը մեղմութեամբ գործելու:

—Հռոմի մէջ կ'ըսեն թէ Չինու մէջ Իտալիոյ քաղաքականութեան նկատմամբ հրատարակուածներուն մեծ մասը երեւակայական է: Իտալիա առեւտրական շահեր միայն ունի Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ, և ընդհանուր քաղաքականութեան տեսակէտով միայն կը զբաղի Չինու խնդրով:

ՖԱՇՕՏԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Գահիրէէն առնուած վերջին լուրերուն նայելով, յուսալի է թէ Սոպաթի ջուրերը մօտերս բաւական բարձրացած ըլլան, որով Մարշանի արշաւախումբը պիտի կրնայ օգտուիլ Նեղոսի այդ կարեւոր օժանդակին մէկ մասէն: Մարշան ու Պարաթիէ երբ Ֆաշոտա ժամանեն, իրենց ուղեւորութեան պիտի պատրաստեն այն ընդարձակ դաշտին որ կը տարածուի մինչեւ Հապէշստանի լեռները և որ մասամբ ճանչցուած էր Պոնշանի արշաւախումբին կողմէ: Պատրաստութիւնները տեսնելէ ետքը Մարշան ու Պարաթիէ Ֆեսերայ շոգենաւակով Մէշրա-էլ-Րէք պիտի դրկեն իրենց անօթ եղած իրեղէնները: Ֆեսերայի Ֆաշոտա վերադարձէն ետքը, որ երեք-չորս շաբաթ չափ պիտի տեւէ, արշաւախումբը այդ շոգենաւակով և խոշոր մակոյկներով ճամբայ պիտի ելլէ և պիտի երթայ մինչեւ հոն ուր Սոպաթ այլեւս նաւարկելի չէ:

ՓԱՐԻԶԷՆ կը հեռագրեն երեքշաբթի օրուան թուականով թէ Պ. Քոնսթան Ծերակոյտին մէջ և Պ. Պուայէ Երեսփ. Ժողովին մէջ առաջարկեր են որ զինուորական ատեաններու առջեւ դատուողները օգտուին 1897ի օրէնքէն և դատավարութեան միջոցին ալ փաստաբաններ ունենան:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Աթէնքի անգլիական դեսպանը ազդու դիմումներ ըրաւ արտաքին գործոց նախարարին մօտ, այն դատերուն համար որոնք տարիներէ ի վեր առկախ կը մնան և որոնցմով անգլիական հպատակներ պահանջումներ ունին Յունաստանի մէջ զանազան գետիններու մասին: Դեսպանը հարցուց թէ ե՞րբ պիտի կարգադրուին այդ խնդիրները: Իր այս դիմումները ըրած է ուղղակի Լորտ Սոլզպըրիի հրամանաւ, սպառնալով որ հելլէն կառավարութիւնը եթէ արդարութիւնը չգործադրէ, Անգլիա պիտի առաջարկէ միւս տէրութիւններուն՝ խառն դատարաններ հաստատել Յունաստանի մէջ:

—Յունաստանի քոնթրոլի միջազգային յանձնաժողովը պատրաստեց ցուցակը այն հասոյթներուն որոնք յատկացուած են հելլենական պարտքին տոկոսներուն և գլխաւճարին: Ցուցակը կը ներկայացնէ 1898 ապրիլ 28էն մինչեւ սեպտ. 30ի հասիչները: Աղը, քարիւղը, լուցկին, խաղի թուղթը, սիկառէթի թուղթը, ծխախոտը, դրոշմուած թուղթերը և շարժուն դրոշմաթուղթերը արտադրած են 13,533,815 դրախմի 61. ասոր վրայ աւելցնելով Պիրէոսի մուտքի մաքսերը, 7,411,673 դր. 08, հասոյթներուն ընդհանուր գումարը կ'ըլլայ 20,945,488 դր 69: Ասոնցմէ զատ Նաքսոսի զմէլիի (զմիւրա) հանքը արտադրած է 280,201 ֆր. 50սնդ. ոսկեդրամ: Այս գումարները կը ներկայացնեն զուտ հասոյթը, ուրկէ հանուած է 522,497 դրախմի 06 և 426 ֆր. զոր Ռէժիի ընկերութիւնը վար դրած է: Սեպտ.ի հասոյթները նախատեսուածէն շատ եղած են, 4,568,543 դրախմի 60: Օգոստոսին եղած էին 4,586,580.67:

—Պատերազմական նախարարութիւնը խիստ հրահանգներ ուղղեց զինուորական իշխանութիւններուն որպէս զի կարգապահութիւնը ամէն կերպով պահպանուի, զինուորները թէ՛ առանձին և թէ խմբովին մարզանքներ կատարեն անձրեւոտ և ցուրտ օդերու ալ, վարժուելու համար, և քանի մը կաթիլ անձրեւ տեսնալնուն պէս չցրուին, ինչպէս կ'ընէին մինչեւ հիմա:

—Քոնսթանթին իշխանին ծանօթ տեղեկագիրը, վերջին պատերազմին վրայ, մօտերս պիտի հրատարակուի:

ԺԱՆՏԱԽՏԸ. — Մատրասի մէջ ալ (Հնդկաստան) ժանտախտ երեւան ելլելով քանի մը դէպքեր պատահեր են:

ԱԼԻՒՐԻ ԳԻՆԸ. — Ռուսիոյ մէջ ալիւրի գինը երեսուն կոպէկ ինկաւ:

ՌՈՒՍԻԱ. — Վեհ. Ցարը Ուքազով մը արտօնեց Բեդերսպուրկի մէջ զուտ ֆրանսական կաթոլիկ եկեղեցիի մը կառուցումը, որ Մոհիլեւի կաթոլիկ արքեպիսկոպոսին իրաւասութեանը պիտի ենթարկուի:

—Ռուսիոյ դատական նախարարութեան յանձնաժողովը, որ պաշտօն ունի Ռուսիոյ դատական օրէնքները վերաքննելու, ջնջեց այն դրութիւնը որով հաշտարար դատաւորները ժողովուրդին կողմէ կ'ընտրուէին. հետեւաբար ասկէ ետքը կառավարութիւնը պիտի ընտրէ զանոնք: Այս վերջին որոշումը արդէն կը գործադրուի գիւղերու և երկրորդական քաղաքներու մէջ. Բեդերսպուրկի, Մոսկուայի, ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու և Լեհաստանի մէջ միայն ժողովուրդը կ'ընտրէր հաշտարար դատաւորները կառավարութեան գործակցութեամբ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ երեսփոխանական ժողովը երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ ընդունեց օրինագիծ մը որով ներում կը շնորհուի լրագրական հրատարակութեանց, գումարումներու, ընկերակցութեանց և բանթողի առթիւ ամբաստանեալներու: Նոյն նիստին մէջ երբ Պ. Կոհիէի դէմ իր գիրքին համար դատ բանալու խնդրին վրայ կը վիճաբանուէր, Պ. Ֆաւնիէա պահանջեց որ գրագէտները դատաստանէ ազատ ըլլան, յարելով որ ընդհակառակը հրեայ սեղանաւորներուն դէմ պէտք է դատ բանալ:

ՀԱԲԷՇԱՍՏԱՆԻ մէջ տակաւին կը գտնուին իտալացի պատերազմական գերիներ որոնք կամքովնին մնացած են և իրենց արհեստները ի գործ կը դնեն հոն: Իտալիոյ կառավարութիւնը դիմումներ կ'ընէ Մենելիքի մօտ անոնց անունները իմանալու համար:

ԼՐԱԳՐԱԳԷՏԻ ՄԸ ԱՐՏԱՔՍՈՒՄԸ. — Ֆօրվերց ընկերվարական լրագրին խմբագիր Պ. Ատոլֆ Պրաուն, աւստրիական հպատակ, Գերմանիայէն պիտի արտաքսուի կառավարական հրամանով, առանց պայմանաժամի: Նորտ Տայչէ Ալկեմայնէ Ցայթունկ կ'ըսէ. «Պ. Պրաուն, այն օտարականներէն է որոնց գործերուն կարելի չէ հաշտ աչքով նայիլ իրենց չպատկանած երկրին մէջ: Այն որ չարաչար կը գործածէ պետութեան մը իրեն ըրած հիւրասիրութիւնը և այդ պետութեան հիմերուն դէմ գաղափարներ կը տարածէ, ինքզինքը կը զրկէ իր յարձակած պետութեան մէջ բնակելու իրաւունքէն:»

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ. — Ապրուցցէի դուքը Սպիցպերկ պիտի ուղեւորի, ուր ձմեռը պիտի անցընէ և ամառը Հիւսիսային Բեւեռ պիտի երթայ: Դուքը կ'ուզէ Սպիցպերկ մնալով վարժուիլ սաստիկ ձմրան մը խստութիւններուն:

ՄԱՐՈՔ. — Թանժէրէն կը հեռագրեն թէ Մարոքի զինուորներուն ծայրայեղ ընթացքին պատճառաւ Քապիլները և Ռիֆցիներու բարեկամ ցեղերը սպառնացեր են միանալու Պաքուաներուն որոնք Մարոքի զինուորներուն դէմ կը գործեն: Ուրիշ ցեղեր, երբեմն դաշնակից Մարոքի վեհապետին, ծանուցեր են թէ չէզոք պիտի մնան: Մարոքի զինուորական հրամանատարը թէեւ բացարձակ հրահանգ ստացեր է յարձակիլ և բնաջինջ ընել Պաքուաները, սակայն կը կարծուի թէ պարագաները պիտի չներեն որ հրամանատարը համակերպի այդ հրահանգներուն:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ. — Վերջին տեղեկութիւններու նայելով, սեպտ. 15էն երկու թնդանօթակիրներ կը պահէին Քամըրունի առջեւ: Գերմանացիները մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնէին արշաւախումբ մը ղրկելու դէպի Ջաու լիճը առաջնորդութեամբ Քարնոպ տեղակալին: Ուրիշ լուրի մը նայելով Սաքսոյի դէմ զինուորական արշաւախումբ մը պատրաստուելու վրայ է: Նիկէրէն կը գրեն թէ Պէնուէի զանազան ցեղերուն դէմ ճակատամարտներ կը մղուին: Գաբոնի արշաւանք մը պիտի կատարուի Պրասոյի ցեղապետին դէմ:

ԻՏԱԼԻՈՅ նախարարներու Խորհուրդը հաւանեցաւ դահաճառին զոր խմբագրած էր նախարարապետ Պէլլու զօրավարը: Դահաճառը թագաւորին հաւանութեանը մատուցուելէ ետքը պիտի կարդացուի Խորհրդարանի նստաշրջանին բացման պահուն: Դահաճառը հանրօգուտ շինութիւններ պիտի խոստանայ, առանց շատ մնալու ելմտացոյցին հաւասարակշռութեան: Իբրեւ նոր զինուորական տուրք մը պիտի պահանջէ, ամբողջացնելու համար զինուորագրութեան նոր օրէնքը և նպաստի սնտուկ մը հաստատելու, զէնքի տակ կոչուած պահեստի զինուորներու ընտանիքներուն համար:

—Ճենովայի ռազմական դատարանը վերջերս դատեց Ֆէյսիթա անուն ոստիկանութեան գոմիսէր մը ու իր չորս ոստիկանները որոնք քանի մը ամբաստանեալներու հետ անդթօրէն վարուած և մէկին ալ մահուանը պատճառ եղած են: Ֆէյսիթա միջնադարեան տանջանքներու ենթարկեր է Ֆարնօ անուն ամբաստանեալը [illegible], յանցանքին խոստովանիլ տալու համար: Վերջապէս Ֆարնոյի կողերը կոտրտելէ ետքը փողոց նետեր է զայն, ուր խեղճ մարդը քիչ յետոյ մեռեր է: Ֆէյսիթա դատապարտուեցաւ եօթը տարուան և ութ ամսուան տաժանակիր աշխատութեան:

ՔԱՆԱՏԱ. — Լորտ Ապըրտին, Քանատայի կուսակալը, անցեալ ուրբաթ իրիկուն Մոնրէալի մէջ տրուած հացկերոյթի մը պահուն բանախօսելով ակնարկեց Քանատացիներու հաւատարմութեանը՝ հանդէպ մայր հայրենիքին: Պնդեց սա կէտին վրայ թէ ֆրանսական Քանատացիները պէտք է այնպիսի ընթացք մը ունենան հանդէպ Ֆրանսայի որ սխալ չմեկնուի: Քանատացիները, ըսաւ, պէտք է գիտնան թէ բրիտանական տէրութեան կը վերաբերին և թէ պարտին միշտ մասնակցիլ անոր պատասխանատուութիւններուն և առանձնաշնորհումներուն:

ՊՈՐԿԷԶԷ ԹՈՐԼՈՆԻԱ իշխանը որ Ֆիրէնցայի մէջ զինուորական ծառայութիւնը կը կատարէր, անցեալ շաբաթ օրը մարզանքի մը պահուն ցաւալի արկած մը ունեցաւ: Ձիէն ինկաւ այնքան գէշ կերպով որ ձեռքը գտնուած սուրը աչքը մտաւ: Վիճակը շատ ծանր է:

ՓՈՒԹՈՒՆ ՄԷՋ ԱՅՐՈՒՄ. — Անցեալ ուրբաթ առտու Լոնտոնի մէկ փողոցին մէջ ոստիկան մը հացագործի մը փուռէն ձայն մը լսեց որ օգնութիւն կաղաղակէր. անմիջապէս հոն փութաց: Հացագործը՝ Րոտ՝ դուրս ելաւ գլուխը արիւնլուայ: Այդ միջոցին ուրիշ մարդ մը փախչիլ կ'ուզէր, բայց ձերբակալուեցաւ: Ուրիշ ոստիկաններ ալ հասնելով փուռէն ներս մտան, ուր սաստիկ գարշահոտութիւն մը կար: Խանութը արիւնով լեցուած էր և փուռը չափէն աւելի տաքցած: Ոստիկանները բացին փուռին բերանը և կրակներու մէջտեղը տեսան մարդու մարմին մը որ սաստիկ ջերմութենէ սպիտակացած էր: Ոստիկանները չկրնալով դիմանալ գարշահոտութեան, դուրս ելան: Քիչ ետքը կրակը մարեցին և այդ աճիւնները դուրս հանեցին: Աւասիկ դէպքը: Հինգշաբթի իրիկուն փռապան Րոտի նախկին սպասաւորներէն մէկը, Մոնթակու, խնդրած էր գիշերը փուռին մօտ անցընելու: Իրեն յաջորդող Քոնրատ Պէրնար անուն սպասաւորին օգնած էր աշխատութեան միջոցին: Կռիւի մը հետեւանքով և կամ կանխամտածութեամբ Մոնթակու դաշոյնով սպաննեց Պէրնարը և յետոյ մարմինը նետեց փուռին մէջ: Քիչ ետքը գնաց արթնցուց Րոտը, ըսելով որ Պէրնար հիւանդ ըլլալուն համար մեկնած է: Մոնթակու յետոյ փորձեց փռապանն ալ սպաննել բայց չյաջողեցաւ: Ոճրագործը, որ ոստիկանատուն տարուեցաւ, յայտարարեց թէ բուն իսկ անունն է Նոհան Շնայտըր. գերմանական Լեհաստանցի է:

ՊԱՆՔԱ ԾԻՆՏԷ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԳՕՄԱՆՏԻԹ ԸՆԿ. Ի ՍՕՖԻԱ
Պատիւ ունինք յանձնարարել Սօֆիա քաղաքին Քլասով առաջին վիճակահանութիւնը. 50,000 տոմսակ 25,000ը շահող. ամենայաջող պարագային համար 500,000 ֆրանք:
Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ մեր Ընդհանուր Գործակալութիւնն. Կալաթա, Մէհմէտ Ալի Փաշա խան թիւ 22: 180 2—3

Ընթացիկ լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Իսլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ Եմինէի նահանգին Եվգաֆի հաշուակալ Շէվգի Էֆ.ի:

—Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սթոքհոլմի օսմ. դեսպան Շէրիֆ փաշայի: Ա. կարգի Մէճիտիէ՝ Ռուսիոյ պետական խորհրդական և Օտեսայի թաղականական նախորդ նախագահ Պ. Մաւրոյիի:

—Բ. կարգի Շէֆգաթ՝ գերման դեսպանատան Բ. թարգմանին կնոջը, տիկին Կիզի:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պարոն Ֆոն Մարշալ, որ Սուրիայէն մայրաքաղաք եկած է, երէկ առտու Կայս. Պալատ գնաց և հաղորդեց Գերմանիոյ Վեհ. կայսեր ու կայսրուհւոյն շնորհակալութիւնները Երուսաղէմի ու Սուրիոյ մէջ իրենց եղած ընդունելութիւններուն համար: Կայս. Պալատան քարտուղարներէն Ճէվատ պէյ դեսպանատուն գնաց և Վեհ. Սուլթանին անունով բարի գալուստ մաղթեց դեսպանին:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Մալիէի պաշտօնատան մէջ նախարարին կողմէ ընտրուած յանձնաժողով մը կազմուի ելմտական կարգ մը խնդիրներու վրայ խորհրդակցելու համար: Յանձնաժողովը կը բաղկանայ նախագահէ մը և երեք անդամէ:

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ. — Ինչպէս ծանուցինք, երէկ մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարուիլ սկսաւ կառավարական պաշտօնեաներուն:

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպան Պ. Զինովիէվ երբ առջի օրը մայրաքաղաք ժամանեց, Մեծ. Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին կողմէ յատուկ պաշտօնեաներ բարի գալուստ մաղթեցին:

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովին հելլենական անդամ Պ. Րաֆայէլ երէկ մայրաքաղաք եկաւ, հետը բերելով հելլէն կառավարութեան կողմէ իր պատուիրակներուն տրուած հրահանգին վերջին մասը:

ՍԱԱՏԷՏՏԻՆ ՓԱՇԱ, Րումէլիի նահանգաց գոմիսէրը, որ սերպիական սահմանագլուխը դրկուած էր քանի մը խնդիրներու քննութեանը համար, իր պաշտօնին տեղեկագիրը ներկայացուց ձեռնհաս պաշտօնարանին:

Գ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԸ. — Վերջերս Սէլանիկ հասան տասներէկ վաշտ զինուոր եւ քառասուն թնդանօթ, որոնք Գ. զօրաբանակին (Մանասթըր) վրայ աւելցած են:

ՄԱՔՍԷՆ ապրանք հանող գործակատարներուն համար լումայափոխներու արհեստապետը առաջարկեց ձեռնհաս իշխանութեան որ տարեկան 300 ղրշ. վճարեն առեւտրական յանձնակատարներու և միջնորդներու պէս, և թէ մինչեւ որ այդ գումարը հատուցած չըլլան, մաքսին մէջ գործառնութիւնը չկարենան կատարել:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ մարտանաւ մը անցեալ երկուշաբթի իրիկուն Սէլանիկ ժամանեց: Միջերկրականի անգլիական նաւաբաժինը մօտերս պիտի այցելէ թէ՛ Սէլանիկ և թէ՛ Միջերկրականի միւս նաւահանգիստները:

ԻԶՄԻՐԻ շոգենաւային Համիտիէ Ընկերութեան արտօնատէր Եաճեա Հաւաթի փաշա բողոք մը մատոյց ձեռնհաս իշխանութեան, գանգատելով վարչական Խորհուրդի անդամներուն ընթացքին դէմ, ըսելով թէ իրենց դիրքը ու իրաւասութիւնը չարաչար կը գործածեն: Ասոնք Անգլիայէն 26 տարուան Ճոն Պոմոն անուն հին շոգենաւ մը գնած են: Վարչական Խորհուրդին անդամներուն ընթացքին պատճառաւ, կ'ըսէ Մոնիթէօռ, նախագահ Սահի պէյ հրաժարեր է: Բողոքարկուն խնդրեր է կարող մարդ մը տնօրէն կարգել, պաշտօն որ երկար ատենէ ի վեր թափուր կը մնայ:

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ վարչութեան և Հաճի Եօրկի, Քէօսէօղլու և ընկերութեան միջեւ կնքեալ պայմանագրութեան վրայ սա նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդուին.

Հաճի Եօրկի և ընկերները յանձն առած են մէկ տարուան մէջ Մախսուսէին մատակարարել հարիւր հազար թօնօ ածուխ որուն քառասուն հազարը անգլիական և վաթսուն հազարը Էրէյլիի: Ասոր փոխարէն, մէկ տարուան համար իրենք պիտի գանձեն Հայտար Փաշայի, Կատըգիւղի և Կղզիներու գիծին հասոյթը, և անոր տեղ տարեկան եօթանասուն երկու հազար ոսկի պիտի վճարեն Մախսուսէին: Այդ եօթանասուն երկու հազար ոսկիին ի հաշիւ՝ Հաճի Եօրկի ու ընկերութիւնը նախ օրական հարիւր ոսկի պիտի հատուցանեն Մախսուսէին, շոգենաւերու վարչութեան և ուրիշ ծախքերու համար: Այս կերպով իրենց վճարելիք տարեկան գումարը երեսունըվեց հազար ոսկիի կ'իջնէ: Հաճի Եօրկի և Ընկերութիւնը ինք պիտի ընէ շոգենաւերու մէջ քոնթրոլի ծախքը իր շահուն համար: 72 հազար ոսկիէն աւելի կամ պակաս եղած մասը յանձնառուներուն պիտի պատկանի: Ածուխին տարեկան գինը «100,000 ոսկի կը հաշուուի, որով 36,000 ոսկիին և նոյն գումարին միջեւ եղած տարբերութեան համար զանազան նահանգաց վրայ հէվալէներ պիտի յանձնուին Հաճի Եօրկի և ընկերութեան: Տակաւին Մախսուսէն կը գանձէ հասոյթները, որոնցմէ հարիւր ոսկին ինք կ'առնէ և մնացածը կու տայ յանձնառուներուն: Այդ գիծերուն միջին հասոյթը, ձմեռուան եղանակին մէջ, 150-160 ոսկիի չափ կ'ըլլայ: Այս հաշիւ-

[illegible]

չին տունն ալ այրեր է։ Ա.րած են 161 տուն և 10 խանութ. 10 տուն ալ փըլցուցեր են հրդեհին ընթացքը կասեցնելու համար Ներքին գործոց նախարարութեան հրամանով՝ հրկիզեալներուն բնակարան, ուտելիք և այլն տրուեր է։

ՎԱԿՖ կալուածներու նորոգութեան ու շինութեան նուազուրդները ասկէ վերջը Եվգաֆի վարչական Խորհուրդին կողմէ պիտի կատարուին։

ԶԱՐԴԻ ՈՍԿԻՆԵՐ.—Ելմտական Նախարարութիւնը նկատելով որ Եգիպտոսի մէջ Մահմուտիէ, Մեճիտիէ, Սանտըգլը և ուրիշ տեսակ զարդի ոսկիներու կեղծերը կը պատրաստուին, հրահանգ տուաւ որոնց որ անկ է որ այդ կարգի կեղծ ոսկիներ եթէ տեսնեն՝ կտրեն ու տէրերուն վերադարձնեն։

ԽՃՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ. — Թէքիրտաղցի Միհրան էֆ. Սկիւտարի Պէրպէրեան վարժարանին մէջ ուսուցիչ ըլլալուն համար խնդրած է որ զերծ մնայ խճուղիներու անձնական աշխատութեան փոխարէն վճարելի տուրքէն։ Հանրօգուտ շինութեանց Խորհուրդը, որուն յանձնուած էր խնդիրը, որոշեց թէ, օրէնքին տրամադրութեան համաձայն, ուսուցիչները զերծ են այդ տուրքէն։

ՏԱՆԻՄԱՐՔԵԱՆ Ֆայեճ յածանաւը, որ ունի 18 թնդանօթ և 300 նաւազ, մօտերս Իզմիրի նաւահանգիստը պիտի այցելէ։

ԿԷԼԻՊՕԼՈՒԷՆ կը գրեն Սթամպուլի թէ նախորդ շաբթուն Թէմիսթօքլի Բրոթոբսալթի անուն յոյն երիտասարդ մը անյայտացեր է և հակառակ կատարուած խուզարկութիւններուն՝ դեռ երեւան չէ եկած։

—Կէլիպոլուի մէջ երաշտութիւն կը տիրէ և եթէ այսպէս շարունակէ՝ հունձքը շատ գէշ պիտի ըլլայ։ Ցորենը, որուն պոլսական կիլէն քիլէն 65 ղրուշի կը ծախուէր, 57ի իջած է։

«ԱԼԻ ՍԱԻԴ ՓԱՇԱ» շոգենաւը երէկ Միջերկրական ուղեւորեցաւ։

ԻՏԱԼԻՈՅ կառավարութիւնը Իտալական Թագ պատուանշանի Գ. աստիճանը արուաւ Թակաւորքի օսմ. ընդհ. հիւպատոս Լուքիաուխ էֆ.ի։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ. —Հաւսայի եւ Ամասիոյ մէջտեղը գտնուած կամուրջներուն նորոգութեանը ձեռնարկուած է։

—Թէվֆիք անուն կառապան մը սպաններ է Ամասիոյ պատժական ղատարանին նախագահ Աքիֆ էֆ.ի մեծ տղան, Լէպիպ պէյը։

—Ամասիոյ գաւառին մէջ այս տարի խաղողի բերքը գոհացուցիչ է։

—Լատիք գաւառակին մօտ անցեալները անտառ մը հրդեհ ծագելով 12 ժամ տեւեր և 50 արտավար տեղ այրեր է։

—Մարզուանի Հաճի Հասան թաղին մէջ անցեալները հրդեհ ծագելով երկու տուն այրեր են։

—Մարզուանի Թավշան Տաղը լերան վրայ թէյի նմանող և անոր համը ունեցող տունկ մը կը բուսնի։

—Մէճիտ Էօզի գաւառակին նախնական դատարանին նախագահ Օսման էֆ. ու Ա. քարտուղար Հասան էֆ. իրենց աշորքէն արարքներուն համար դատաստանի ենթարկուեր են։

[illegible]

ԾՈՎՈՒ ՎՐԱՅ.— Խիւսավէրսի անուն երկկայմ առագաստանաւ մը անցեալ շաբթու Սեւ Ծովու մէջ փոթորկի բռնուելով, Ինէպօլուի մօտերը ցամաք ինկաւ ու խորտակուեցաւ, սակայն մէջը գտնուողները ազատուեցան։

—Անցի օրը, Ղալաթիոյ քարափին առջեւ մաւունա մը նաւակի մը զարնուելով ընկղմեց։ Նաւավարները, Նեսիմ ու Մոշոն, ազատուեցան։ Նաւակին մէջ գտնուած քսան ոսկիի չափ նպարեղէններ ծովուն տակը գացին։

—Մախսուսէի Գնայը շոգենաւը երէկ առտու երբ կամուրջէն Հայտար Փաշա կերթար, շոգիի խողովակը պայթեցաւ։ Ուրիշ շոգենաւ մը մօտենալով ուղեւորները առաւ։

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Վիեննայի թերթերէն, 14-15 Նոյեմբ.

ՖԱՇՈՏԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Անգլիոյ մէջ ճառերը իրարու կը յաջորդեն։ Ներքին գործոց նախորդ նախարարը՝ Պ. Ասքիթ շաբաթ իրիկուն Լանքաշայրի Բէտփէտ քաղքին մէջ բանախօսութիւն մը արտասանեց և Ֆրանսայի հետ տեղի ունեցած վերջին վէճին ակնարկելով ըսաւ թէ Վերին Նեղոսի մէջ Անգլիա միայն իրաւունք մը կրնայ ունենալ և թէ ուրիշ ո՛չ մէկ կառավարութիւն պէտք է միջամտէ։ Այս հասատեց բրիտանական և ամերիկեան ժողովուրդներուն յայտնի համաձայնութիւնը և ըսաւ թէ Մ. Նահանգներն ալ կայսերական ու գաղթային կառավարութեան մը արժէքը ունին և երկու տէրութեանց Չինաստանի մէջ ունեցած շահերուն նոյնութիւնը կը ստիպեն որ համաձայնութեամբ գործեն ամէն պարագայի մէջ։

Վիլթշայրի Սվինտըն քաղքին մէջ ալ առեւտրական դատարանին նախագահ Պ. Րիչի միեւնոյն իմաստով խօսեցաւ Վերին Նեղոսի խնդրին վրայ։

—Արտաքին գործոց նախկին խորհրդական Սըր Էտուարտ Կրի ալ Նորթըմպըրլէնտի Ալնիկթըն քաղքին մէջ նոյնիմաստ բանախօսութիւն մը արտասանեց։

—Մարշան և Պարաթիէ կիրակի իրիկուն Գահիրէէն դէպ ի Ֆաշոտա մեկներ են։ Սոպաթ գետին և Աստիս-Ապապայի ճամբով Ճիպութի կ'երթան և կը յուսացուի որ մինչեւ յունիս ամիսը հոն հասնին։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Բէքինէ կիրակի օրուան թուով կը հեռագրեն Ռէօթէրի.— Լի-Հունկ-Չանկ հրաման ստացաւ Շանթունկ նահանգը երթալ և տեղւոյն փոխարքային հետ խորհրդակցիլ այն միջոցներուն վրայ, որոնք պէտք է ձեռք առնուին ապագային Դեղին գետին ողողումները արգիլելու համար։ Հրամանագրին մէջ ըսուած է թէ Լի-Հունկ-Չանկ երբեք իր նախարարի պաշտօնէն չէ հանուած։

—Պերլին հասած հեռագիր մը կ'իմացնէ թէ գերման ծովային 33 զինուոր և սպայ մը Բէքին հասեր են։ Վաշտին մնացորդ մասը դէպ ի Թաքու գացեր է Աւկուսթա Վիքթօրիա զրահաւորին միանալու։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ դաշնիճը շաբաթ իրիկուն հեռագիր մը ղրկեց Բարիզի հաշտութեան յանձնաժողովին ամերիկեան պատուիրակներուն որ պնդեն թէ անկարելի է իրենց ո՛ եւ է վիճաբանութիւն ընդունիլ Փիլիպպեան կղզեխումբին նըկատմամբ իրենց ըրած առաջարկին համար։ Բանակցութեանց առարկայ կրնայ ըլլալ միմիայն կղզեխումբը յանձնելու եղանակը։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ ՄԸ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՄԱՐ.—Ուաշինկթընէն կը հեռագրուի թէ Շլի ծովակալը Եւրոպայի ամերիկեան նաւատորմիղին հրամանատար անուանուեր է։ Նաւատորմիղը պիտի բաղկանայ միմիայն առաջնակարգ նաւերէ։

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ միջազգային համաժողովը կիրակի բացուեր է Թուրինոյի (Իտալիա) մէջ։ Պրիւսէլի, Բարիզի, Ջիւրիխի, Մոնբէլիէի, Հալլի, Պուքրէշի, Պուէնոս-Այրէսի և Բէշթայի համալսարանները ներկայացուցիչներ ունէին։

ԲԱՐԻԶԻ Սորպոնին մէջ տեղի ունեցաւ [illegible]րուեստասիրական միութեան հաստատման յիսնամեակը։ Պ. Շարլ Ռիշէի բանախօսութիւն մը արտասանեց։

ՔԻԱՕ-ՉԷՈՒԻ նաւահանգիստը ժամաներ է Ֆռուննսպէրկ առագաստանաւը, որուն մէջ ընդունելութիւն մը տեղի ունեցեր է ի պատիւ Բրուսիոյ Հայնրիխ իշխանին։ Զրահաւորը ապա Շանկայ գացեր է։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Խորհրդարանին մէջ բանակին դէմ Կոհէնի հրատարակած գիրքին նկատմամբ տեղի ունեցած վիճաբանութեան միջոցին, զոր հեռագիրը համառօտած էր արդէն, Պ. Շարլ Տիւբիւի դաշնիճը 93ի դէմ 359 քուէով մեծամասնութիւն շահեցաւ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Խորհրդարանին բացումը դեկտ.ի առաջին օրերուն մէջ տեղի պիտի ունենայ, կը գրէ Նոյէ Տայչէ Ալկէմայնէ Զայթունկ։

ԱՆԳԼԻՈՅ Սաութ-Շիլցի նաւահանգիստին մէջ նաւաստիները և նաւային գործաւորները կը մերժեն աշխատիլ։ Երեք հազար հոգի դադրեցուցած են իրենց աշխատութիւնը։ Այս վիճակը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐ.— Հունգարական Երկաթուղիին Բէզիմարք և Չեբեսպէլա կայարաններուն միջեւ կառախումբ մը կառքերէն մին խզուելով միւս կառքերէն՝ երեք անձերու վիրաւորելուն պատճառ եղաւ։

—Լէմպէրկէն կը հեռագրուի թէ Բոլոնիոյ մէջ ալ երկաթուղիի երեք արկածներ տեղի ունեցած և շատերու մահուան պատճառ եղած են։

— Սթանիսլաւի մօտերը վաճառաբերձ կառախումբ մը ճամբորդի կառախումբի մը բախեր է և առաջինին վարչաշարժը և քանի մը կառքեր ջարդուփշուր եղեր են։

—Ֆրանսայի Հիւսիսային Երկաթուղիի գծին վրայ Ամիէնի մօտ երկու կառախումբեր բախում մը ունենալով, շատ մը կառքեր ջախջախուեր և քսան հոգի ալ մեռեր են։

ՖՐԱՆՑ ԵՈՍԷՖ կայսեր յիսնամեայ յոբելեանին համար 3,040,000 չքաղրամ կոխուած է որոնք դեկտ. 2ին պիտի բաշխուին։

ԹԵԼԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 16 Նոյեմբ.— Փաստաբան Պ. Պ. Լապորիի ու տը Մօնժի քարտուղարները անձամբ Սատանայի կղզին պիտի երթան, Տրէյֆիւսի հարցաքննութեանց ներկայ գտնուելու համար։ (Ինչպէս երէկ հեռագիրը ծանոյց, Տրէյֆիւս պիտի հարցաքննուի իր աքսորավայրին մէջ, որուն համար դատաւոր Պ. Աթալէնի կողմէ հրահանգ ղրկուած է Քաէնի հարցաքննիչ դատաւորին։

—Բարիզի Հաշտութեան յանձնաժողովին սպանիացի պատուիրակներ հրահանգ ստացեր են չրանակցիլ՝ Փիլիպպեաններու նկատմամբ Մ. Նահանգաց պահանջումներուն վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն ճառ մը խօսելով, հաւանեցաւ՝ Անգլիոյ կողմէ Ֆրանսայի դէմ եղած սպառնալիքներուն։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 16 Նոյեմբ.—Վճռաբեկ ատեանը թէեւ ընդունած է որ աչքի զարնող նմանութիւն մը կայ խնդրի առարկան եղած պորտրոյին գիրին և վերջերս ձեռք անցուած Էսթէրհազիի նամակներուն միջեւ, որոնք պորտրոյին նման միեւնոյն թուղթին վրայ գրուած են, սակայն հրամայեց որ պորտրօն ու այդ նամակները փորձագէտներու կողմէ քննուին։ Վճռաբեկ Ատեանին քննութիւնները երկուշաբթի պիտի շարունակուին։ Պիտի լսուին Կոնս և Ռոժէ զօրավարները ու Բիքառ գնդապետը։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիական կառավարութիւնը պաշտօնական զեկոյց մը ստացաւ թէ Գերմանիոյ կայսրը ոչ-պաշտօնապէս նոյեմբ. 18ին Մոշինա պիտի հանդիպի, 19ին Քարթակէնա և 20ին Քատիքս։

ՀՌՈՄ.—Այսօր տեղի ունեցաւ Իտալիոյ Խորհրդարանի նստաշրջանին բացումը։ Գահաճառը կ'ըսէ թէ Իտալիա բարեկամական յարաբերութիւններ ունի բոլոր տէրութիւններուն հետ։ Կառավարութիւնը Ամերիկէի մէջ խաղաղասէր քաղաքականութեան մը պիտի հետեւի։ Իտալիոյ մէջ պիտի հսկէ պահելու արդի հաստատութիւնները։ Եկեղեցիին հետ իր յարաբերութիւններուն մէջ ազատական քաղաքականութիւն մը պիտի շարունակէ։ Ելմտական տեսակէտով, քանի մը օրինագիծեր պիտի ներկայացուին Խորհրդարանին, ելմտական կացութիւնը բարւոքելու համար։ Գահաճառը ի վերջոյ կը յայտարարէ թէ կատարեալ հաւանութիւն յայտնուած է ընդհանուր զինընկէցութեան առաջարկութեան։

ԲԱՐԻԶ.—Լուր կայ թէ Փիլիպեաններու խնդիրը պիտի լուծուի հաշտութեան յանձնաժողովին յառաջիկայ նիստին մէջ։ Մատրիտէն կը հեռագրեն թէ Սպանիա պիտի մերժէ Ամերիկայի պայմանները։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ

1899 Տարւոյ

Ցօրինեալ ի Մարուգէ Ցովսէփեանէ սեփհականութիւն Ս.Փ.Ազգ. Հիւանդանոցի

(Գին 1 դահեկան)

Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցիս սեպհականութիւնը եղող Օրացոյցը բնտիր թղթի վրայ մաքուր տպագրութեամբ հըրապարակ հանուած է։ Ընդարձակն ևս քիչ օրէն պիտի հրատարակուի ճոխ պարունակութեամբ։

Հոգաբարձութիւնը մեծ յոյս ունի որ պատուարժան հասարակութեան ամէն մի անհատ նկատողութեան առնելով Հիւանդանոցիս անտուկին անձուկ կացութիւնը ու պատսպարելոց ստուար թիւը, պիտի փափաքի նուէր մը ընել նոյն Հաստատութեան, գոնէ մէկ մէկ օրացոյց գնելով։

Ազգայինք կարող են մէկ օրացոյցի գնով նպաստ մը ըրած ըլլալ երբ իւրաքանչիւր ոք փութայ սոյն փոքրիկ նուէրը վանց չընել. և որովհետեւ ի նպաստ Պըլուսայի Արեւելեան Որբանոցի Համազգային անունով օրացոյցներ հրատարակուած են, կը խնդրուի ամէն բարեսէր ազգայիններէ որ Ազգ. Հիւանդանոցիս օրացոյցներու վրայ տպեալ Հոգաբարձութեանս պաշտօնական կնիքին ուշադիր ըլլան։ (Կնիք Հիւանդանոցի)

ԳՐԱՏՈՒՆ Պ.ՊԱԼԵՆՑ

20 Զափթիէճըլար խօփուշու, Կ Պոլիս 20

Պալենց բատունս Պգպրոցական այս նոր տարեշրջանի առթիւ պատիւ ունի յայտարարել թէ դպրոցական ամէն տեսակ լաւագոյն դասագրքեր պատրաստ ունի իր ճոխ մթերանոցին մէջ։ Ցանձնարարութիւններ կը կատարուին փութով և ամենայն ճշդութեամբ։ Մեծաքանակ գնողներու գոհացուցիչ զեղչ կը տրուի։

Գրատանս 1898-99 տարւոյ գրացուցակը նոր լոյս տեսած է. փափաքողներու ձրի կը տրուի։

Գրատունս կողմէ հրատարակուած հետեւեալ դասագիրքերը ջերմապէս կը յանձնարարուին։

1 Գործն. քերականութիւն արդի աշխարհաբարի. Ա. գիրք. Զ Տօնէլեան — Գին 3 ղրշ.

2. Նոր քերականութիւն հայ. գրաբար լեզուի, սրբագրուած. — Ս. Գարամանճեան, գին 7 ղրշ.

3 Աշխարհաբար գործն. քերականութիւն. — Ա. Կ. Պէտիկեան։ Ա. շրջան 2 ղրշ. — Բ. շրջան 2 ուկէս. — Գ. շրջան 4 ղրշ.

4. Նոր Ծաղկաքաղ աշխարհաբար. — Ս. Գարամանճեան. գին 4.

5. Իրագիտութիւն համառօտ. — Ենովք Թլյեան, գին 3 ղրշ. — Նոյնին ընդարձակը 6 ղրշ.

6. Նախատարերք բնագիտական եւ բնապատմական գիտութեանց. — Ենովք Թլյեան, Տարր. դասընթացք 5 ղրշ. միջին դասընթացք 6 ղրշ.

7. Թուաբանութիւն մտաւոր եւ գրաւոր. — Գ. Գավաֆեան. Տարր. դասընթացք (բ. տիպ) 4 ղրշ. — միջին դասընթաց (բ. տիպ) 6 ղրշ. և բարձր դասընթացք 10 ղրշ.

8 Ընթացք ի գրոց բարբառ. — Եղիշէ Ծ. վրդ. Դուրեան. Ա. տարի 5 ղրշ. — Բ. տարի 7 ուկէս ղրշ.

9. Բառագիտութիւն.—Եղիշէ Ծ. վար. Դուրեան. գին 3 ղրշ.

10. Նոր փնջակ. գրքոյկ ընթերցանութեան ճարտասանութեան. — հատը 1 ղրշ. հարիւրը անգեղչ 60 ղրշ.

129 10—10

Տր. ԽՍ.ՋԱ.ՏՈՒՐԵԱ.Ն ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396, Մեծ փողոց Բերա, 396

Տեսնել 4րդ Երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

5 Նոյեմբ. 1898

Կ. ՊՈԼԻՍ. — Ծանրաչափ 767.

Ջերմաչափ 9.

Օդը ամպամած։

Կէս օր. — Ժամը 7.14։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	11
Սելանիկ	—	—
Իզմիր	—	—
Հալէպ	—	—
Էնկիւրի	—	—
Պէյրութ	—	14
Արտանկել	1	0
Բեդրսպուրկ	—	3
Մոսկուա	3	—
Բարիզ	—	—
Վիեննա	—	—
Օտեսա	—	0
Սօֆիա	—	—
Արենք	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Քիչ մը յուզուած։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԱՌՏՆԻՆ ԳԱՆՁԱՆԱԿՆԵՐԸ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ ի նպաստ Հիւանդանոցիս հաստատեալ և բարեսէր ազգայնոց տանց բնակարաններն ու վաճառատուները զետեղեալ 670 հատ առտնին գանձանակաց վեցամսեայ բացման ձեռնարկուած ըլլալով, մինչև ցարդ բացուած 226 գանձանակներէն 14,273 ղրշ.ի հասոյթ մը գոյացած է, որուն մանրամասնութիւնը կ'երեւի ի ստորեւ նշանակեալ ցուցակին։

Զայս ծանուցանելով, Հոգաբարձութիւնս հրաւէր կը կարդայ ամէն անոնց որոնք դեռ բանալ տուած չեն իրենց քով գտնուած գանձանակները, որ հաճին ներկայացնել զանոնք կամ իրենց պատկանեալ թաղին խորհրդարանը և կամ ի գրասենեակ Հոգաբարձութեանս և ստանալ պէտք եղած ընկալագիրը։

ՑՈՒՑԱԿ ԳԱՆՁԱՆԱԿՈՂԱՑ

	Ղր.	սնդ.
Կարապետ Աստարճեան քարապան Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ Բերայի	478	—
Օր. Ագապի Սենեքերիմ Կիւլպէնկեան	439	25
Մ. և Ց. Ալպըրմճեան	422	75
Մանուկ Արզըեան	391	75
Սարգիս Սիմոնօֆ	335	—
Պ. և Ս. Աստարճեան	278	—
Պօղոս Պալապանեան ի Պրուսա	272	—
Կարապետ Բուլճեան	265	—
Թորիկ Ներկարարեան	258	50
Երուանդ Փափազեան	231	—
Խաչիկ Ղազարոսեան	230	50
Աղեքսանդր և Կարապետ Տէր Յակոբեան	211	25
Թորոս Սարըեան ի Սէօլէօզ	201	—
Ալիքսան Թոքալեան՝ իր վաճառատան մէջ	197	25
Մագսուտ Ծաղկպազ	196	25
Մոլոտավքեան եղբարք	188	50
Պօղոս Մարտի օղլու	187	—
Թորոս Խաչօեան ի Սէօլէօզ	182	25
Միքայէլ Մամիկոնեան	171	—
Թադէոս Հանէսեան	169	50
Յովհաննէս Քէլէկեան	168	—
Պետրոս Քիւչիւք Յակոբեան՝ իր վաճառատան մէջ	158	75
Ոմն	143	75
Աբրահամ Կիւմիւշեան	141	75
Ոմն	135	—
Աւետիս Կիւլպէնկեան	132	25
Գրիգոր Մազլումեան	131	25
Միհրան Պարտիզպանեան	128	50
Բարթամ և Թադէոս Սարըեան	120	—
Եդուարդ Գարակէօզեան	116	75
Խանութէճի Ցարութիւն, Գումգաբուի կայարանը	116	75
Պօղոս Քէրէստէճեան	116	—
Յովհաննէս Կիւլպէնկեան	115	—
Բարթիկ Մնակեան	114	—
Տօքթօր Նադաշեան	113	—
Բարսեղեան Կիւլպէնկեան	110	—
Պաղտասար Մելքոնեան ի Պըրուսա	105	—
Միհրան Էսէֆեան	104	75
Միքայէլ Եփրեմեան	103	—
Դաւիթ Տէր Մովսէսեան	100	—
Յովակիմ Մինասեան	95	25
Երուանդ Փափազեան	95	—
Տիրատուրեան Եղբարք	93	75
Կարապետ Գարամաճեան	93	—
Ռուբէն և Դանիէլ Սէմէրճեան	92	75
Անդրէաս Մխքճեան	89	75
Մկրտիչ Սիմեան, Ա. Իսպէնչեան	88	75
Մկրտիչ Գազանճեան	86	25
Սահակ Մեսրոպեան դպրոցի սանուհիք ի Սամաթիա	80	25
Ստեփան Պէկեան	80	25
Միհրան Բիսկիւլճեան	80	—
Գէորգ Ալպըրմճեան	79	75
Մկրտիչ Թոդաթլեան	79	50
Սենեքերիմ Ճիկէրճեան	78	75
Պետրոս Գօլօլեան	72	50
Ա. և Խ. Խօրասանճեան վաճառատուն	70	—
Գրիգոր Մարտիրոսեան	69	25
Սեդրաք Տիլսիզեան	69	—
Գարեգին Մելիքեան	68	—
Պալենց գրատուն	67	—
Մարտիրոս Ամիրեան	66	25
Աւետիս Գօլօլեան	66	25
Մայր եկեղեցւոյ Ջրհանկրաց պետ Կարապետ	66	—
Գրիգոր Սուճեան	65	—
Արմենակ Էսկիշէհիրլեան ի Պըրուսա	64	50
Մայր եկեղեցւոյ Օրթագիւղի վարժապետ Գրիգոր	64	—
Նազարէթ Պօհճալըեան	63	25
Բիւզանդ Կուրտիկեան ի Պըրուսա	58	50
Տոքթ. Յարութիւն Շիրինեան	58	25
Դանիէլ Համբարձումեան իշխեմճի	58	—
Մկրտիչ Մեզպուրեան	56	—
Մարտիրոս Սարգիս Պօստանճեան	56	—
Գրիգոր Այվազեան ի Պրուսա	55	50
Պօղոս Ալթօյաճեան	55	25
Սարգիս Տիլսիզեան	54	50
Մհր. Սինեմ Նիկողոսեան	54	25
Կարապետ Անդրէասեան	53	75
Պաղտասար Գօլօլեան	53	50

(Շարունակելի)

Տես Դ. երես՝ Պալըրլ Հաուսի հրատարակութիւնները։

ՍԱԿԱՐԱՆՔ

Եւրոպական սակարաններէն եկած հեռագիրները, ֆրանսական ու անգլիական Թանդերուն վրայ տարբերութիւն մը չեն ցուցներ, միայն սպանիական Թանդը քիչ մը կորանցուցած է որուն պատճառը սպանեւամերիկեան անհամաձայնութեան կը վերագրուի։ Բարիզի սակարանին մէջ Օսմ. Քոնսոլիտէն 22.30 անգամ. խոլ 110 50. Լոնտոնի սակարանին մէջ 21.87, Պրիւսէլի սակարանին մէջ 22.25. Երկ. 109.50 Անգործութիւնը դեռ եւս կը տիրէ։ Ղալաթիոյ Սակարանը այս առտու բացուեցաւ Թոնս. 11½ փրկ. Երկ. 109 Ֆր.։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	12
Ամէնէն բարձր գին	»	24	14
Ամէնէն վար գին	»	24	10
Ռումէլիի Երկթ. գով.	Ֆր.	108	62
Ամէնէն բարձր գին	»	109	—
Ամէնէն վար գին	»	108	6?

ԲԱՑՈՒՄ 5 Նոյեմբ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	12
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	168	50
Օսմանիյէ		395	—
Ռէժի		267	—
Օսմ. Պանքա		11	35
Քրէտի ժէնէրալ Օսմ.		9	10
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	20
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	02
Թրամուէյ բաժնեթ		755	—
» ժուիսանս		26?	—
» պարտաթ.	Ֆր.	496	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	302	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	456	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	2	—
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռում. Երկթ. ութ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	17
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բոլ էմբէրիալ	»	90	20
Քրիմիք	»	51	10
Մէճիտիէ արծաթ	»	167	35
Մէթալիք	»	97	20
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	61

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	05
» » » չէք	»	110	10
Բարիզ » »	Ֆր.	23	16 ½
» » » չէք	»	22	96
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	28	52
Վիեննա չէք	Ֆիոր	50	97

ԻԼԱՆ

ԽԱՋԻՆԷՅԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի շահանէճէ միւպաեա օլունաճագ շալը վէ քեօմիւր քիրէճլէրինին միւնագասասընա պաշլանըլաջըղընտան, թալիպ օլանլարըն Խազինէի միւշարիւլէյհանեա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

31 Թըշրինը էվվէլ 314

1/7 3—3

ԻԼԱՆ

200 քիլօ խուրքթօ, 6 ատէտ դըլախուզ հասըրի, 300 ատէտ մաքինա բոկուրը. 10 թօնօ գօզ քեօմիւրի, 10 բաքէթ ըրբինճ աղաճ վիտասը. 96 չիֆթ քիրէչ գանճասը. 50 բաքէթ թիմուր աղաճ վիտասը, 300 ատէտ մանիւրիւլէ քէմիք սարը, 24 տէսթէ միւթէնէվի էյէ, 1700 քիլօ մասուն թաշթասը, 60 քիլօ ինկիլիզ չէլիկի, 300 ատէթ մաքինա իւսթ ճամը, 100 քիլօ իսթիւպօ, 600 ատէտ եան ճամը, 25 քիլօ էպութիյէթ, 420 ատէտ եան զընպէրէքի, 10 քիլօ մա բուլ ողզըր բէրչին չիվիսի, 270 ատէտ զարտ թաշը, 100 քիլօ պուսպին ալթ թիմուրը, 320 ատէտ մաքինա պիրինճի չարխը, 765 կրամ բուլ ըլաթին, 320 մաքինա իքինճի չարխը, 2560 կրամ թէլ ըլաթին, 150 ատէտ մաքինա իւչիւնճիւ չարխը, 300 ատէտ բուլա ֆանօսը, 1500 ատէտ չիմչիր պուսպին մագարասը, 40 քիլօ բիրինչ զօրու, 6 քիլօ վէրնի խուրքթօ, 800 ատէտ բուլա քէմիք սարը, 15 քիլօ վէրնի, 1 գանթար թիմուր սաճ, 445 քիլօ բիրինճ չըպուգ, 50 քիլօ չիվի չէլիկի, 230 քիլօ իւզէրի իւչ սըրըլը պուսպին միլի, 60 ատէտ տէսթէ քեօշէ չէլիք գալէմ, 200 քիլօ վիտալըք թիմուր, 600 քիլօ փիւրինչ պաղըր, 1 քիլօ պօտէն իչին չէլիք թէլ, 350 քիլօ բուզնըզ գէյթ, 400 քիլօ թիւթեա, 85 տէսթէ սըմբարա քեաղըտը, 60 քիլօ գայնագ չէլիկի, 60 ատէտ սաաթ զէնպէրէկի, 50 ատէտ էրտէճ աղաճը։ 50 ատէտ սաման էյէսի, 200 գատէմ թօրնօ գայիշի։

Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա Նեզարէթի ֆապրիգասընըն սալը հալ լէվազըմաթըտան օլարագ, միւպայեասը իգթիզա իտէն վէ նէվ վէ միգտարը պալատէ կէօսթէրիլէն գըրդ գալէմ էշեա շէրաիթը լայըհեսի մուճիպինճէ միւնագասայա վազ օլունըլըղընտան, վէ Թըշրինի Սանիի բաշինին օն սէքիզինճի չարշէնպա կիւնիւնէ գատար միւնագասայա պիտէճէկ, էկէրի միւնագասայա իշթիրաք իտէճէկլէրի Քեսէ զաթ էլտէ Թալէպլերի ..., ... [illegible]

լան օլունուր։ 178

Ֆիյ 2 Թըշրինի սանի 314

ԳԱԳԹԻԼ ՀԱՄՍԻ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մեկնութիւն Չորից Աւետարանաց, Գին ... հրտ 924 ... դր. 25
Մեկնութիւն Գործ. — Բ. Կոր., Բ. Հռոմ., հրտ 523 ... 18
Մեկնութիւն Գաղ.—Թագս. Գ. Հռոմ., հրտ 774 ... 25
Բառարան Սուրբ Գրոց, հրտ 635 ... 20
Կեանք եւ Կենցաղ, թղթ... հրտ 132 ... 2
Բիր Ավիս, ... հրտ 223 ... 4
Քրիստոնէական Ներողամտ..., հրտ 283 ... 6
Համառօտ Կենդանաբանութիւն ... 134
... հրտ 283 ... 5
Կը ծախուին Գալֆա Համսի ... 173

ՓԻԼԻՓ ՀԱՐԻՍ
ՊԵԼԹԻԷՐԻ ՔԻՆԻՆԻՆ
ԲԱՐՈՒԻԼՆԵՐԸ
QUININE de PELLETIER

[illegible] ... կարբսնաւի, ցրտառութեան։ Մէկ քարաւիկն աւելի ազդու քան գաւաթ մը քինքինա։
10 20 և 100նոց սրուակներ։
Իւրաքանչիւր սրուակ կը կրէ անունը եւ տպաւած . . . .
Կեդրոնատեղի Փարիզ, Վիվիէն փողոց 8
և գլխաւոր դեղարաններ A.

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ

Փոքրիկ տղաքները սնուցանելու եւ անոնց ապագայ առողջութիւնը ապահովելու համար, երբ վեց ամսու ըլլան ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով կրսկըսին սնուցանել զանոնք. ՖՕՍՖԱԹԻՆը շօքօլաի նման խիտ համեղ է եւ քաղցրահամ եւ արտաք յ կարգի աննդարար. տղայ մեծ ախորժով կուտեն զայն եւ քանի ուտեն այնչափ կը սնանին կը զօրանան, շուտով ոտքի կ'ելնեն, եւ փոքրիկներու յատուկ շատ մը հիւանդութիւններու կը դիմադրեն։ Այս սննդարար ուտելիքներն՝ տղոց ոսկրները զօրացնելու մասնաւոր յատկութիւն մը ունի եւ միանգամայն կը փրկէ զանոնք փոքրիկներուն համար յաճախադէպ եղած փորհարութենէն. մեծապէս կը նպաստէ ակռաներուն շուտով եւ անվտանգ բուսնելուն։ Հազարաւոր փորձեր կը հաստատեն որ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով սնանող տղաք առողջ, զօրաւոր եւ ուժեղ մարդիկ կ'ըլլան ապագային։

Տղոցմէ զատ, ամէն հասակէ անձինք շօքօլաի եւ կաթով սուրճի տեղ այս պատուական ՖՕՍՖԱԹԻՆը գործածելով, մեծապէս նպաստած կ'ըլլան իրենց առողջութեան։ Ամէն մեծ նպարավաճառներու, դեղագործներու եւ դվաճառներու քով կը գտնուի։

Անոնք որ կանխահոգութիւն ունենան կ'ուզեն իրենց զաւակներուն մասին, անհրաժեշտ է որ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով սնուցանեն զանոնք։
155 11–44

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՓՈԽԱԴԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ
906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն յՆիւ-Եորք
Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ զ'Իթալիէն. 1, 3, էր Լը Բէլթիէ փողոցի անկիւնը շէնքին մէջ
1845ին հիմնուած է
Ապահովագրերու վճռ. 1 Մէկ... 123,000000
1895ի ընթացքին
Ապահովագրեալներու վճարուած 87,000000
Հասոյթ 196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք 861,000000
1896 յունուար 1
Աւանդք եւ անշարժ կալ. յ'Եւրոպա 40,00000
Ցանկեալ դրամագլուխ 124,00000
Արդի ապահովագրութիւնք 4 Մէկ... 141,00000

Տնօրէնութեան ընդհանուր
Շահաբաժիններու բարձրաձեւ և ապահովագրեալ վերադարձման՝ ի դէպ մահու։
Պայմանագրութեան նոր եղանակ ... Ամերիկեան ... ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.
Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը ... է ապահովագրին մէջ. ... ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ. Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
188 Ճ. ՌԻ. ՀՈՒԻԹՕԼ եւ ԸՆԿ.
Վօյվօտա ի ... խան, Ղալաթիա

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ 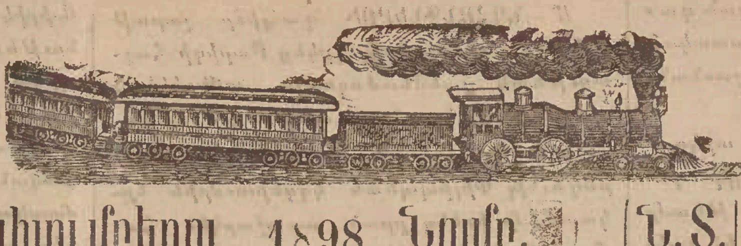 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութեան կառախումբերու 1898 Նոյմբ. ⅟ (Ն.Տ.) երեքշաբթիէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ. ԷՍԿԻ-ՇԷՀՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 34 Խառն Առտ.	Թ. 2 Ճամփ. Առտ.	Թ. 4 Ճամփ. Առտ.	Թ. 36 Խառն Իրիկ.	Թ. 6 Ճամփ. Իրիկ.	Թ. 8 Ճամփ. Իրիկ.	Թ. Ճամփ. Առտ.	Թ. Ճամփ. Առտ.	Թ. Ճամփ. Իրիկ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Գատըգէօյ Կամուրջ	մկն.	1 35	3 47	5 57	8 15	0 30	11 30			
Հայտար Փաշա	ժմն.	2 —	4 12	6 22	8 40	10 55	11 55			
	մկն.	2 20	4 21	6 30	8 55	11 5	12 5			
Գըզըլ Թօբրագ	»	— —	4 28	6 37	9 5	11 13	12 13			
Ֆէնէր Եօլու	»	2 31	4 33	6 41	9 9	11 17	12 17			
Կէօզ Թէփէ	»	— —	4 38	6 46	9 15	11 22	12 22			
Էրէնքէօյ	»	2 42	4 43	6 51	9 21	11 28	12 27			
Պօսթանճըք	»	2 51	4 51	6 59	9 31	11 35	12 34			
Մալթէփէ	»	3 3	5 2	7 9	9 44	11 45	12 44			
Գարթալ	»	3 19	5 13	7 20	10 1	11 56	12 55			
Բէնտիք	ժմն.	3 30	5 21	7 28	10 11	12 4	1 3			
	մկն.	3 40			10 21					
Թուզլա	»	4 4			10 46					
Կէյպզէ	»	4 24			11 10					
Տիլ Իսքէլէսի	»	4 47			11 37					
Թավշանճըլ	»	4 56			11 47					
Հէրէքէ	»	5 13			12 6					
Եարըմճա	»	5 31			12 30					
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	5 43			12 44					
Տէրինճէ	»	5 52			12 57					
Իզմիտ	ժմն.	6 6			1 13					
	մկն.	6 26								
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»	7 —								
Սափանճա	»	7 25								
Ատա Բազար	»	7 47								
Կէյվէ	»	8 31								
Աք Հիսար	»	8 52								
Մէքէճէ	»	9 24								
Լէֆքէ	»	9 49								
Վէզիր Խան	»	10 24								
Պիլէճիք	ժմն.	11 6								
	մկն.	11 16								
Քարաքէօյ	»	12 28								
Պօզիւք	»	1 12								
Ինէ Էօնիւ	»	2 2								
Չուքուր Հիսար	»	2 33								
Էսկի Շէհիր	ժմն.	3 12								
		իրիկ.								

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 Ճամփ. Առտ.	Թ. 3 Ճամփ. Առտ.	Թ. 31 Խառն Առտ.	Թ. 5 Ճամփ. Իրիկ.	Թ. 7 Ճամփ. Իրիկ.	Թ. 33 Խառն Առտ.	Թ. Ճամփ. Իրիկ.	Թ. Ճամփ. Իրիկ.	Թ. Ճամփ. Իրիկ.	Թ.	Թ.	Թ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.			
Էսկի Շէհիր	մկն.						11 45						
Չուքուր Հիսար	»						12 21						
Ինէ Էօնիւ	»						12 56						
Պօզիւք	»						1 28						
Քարաքէօյ	»						2 2						
Պիլէճիք	ժմն.						2 52						
	մկն.						3 2						
Վէզիր Խան	»						3 35						
Լէֆքէ	»						4 8						
Մէքէճէ	»						4 40						
Աք Հիսար	»						5 4						
Կէյվէ	»						5 27						
Ատա Բազար	»						6 18						
Սափանճա	»						6 34						
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»						6 59						
Իզմիտ	ժմն.						7 34						
	մկն.			1 30			7 54						
Տէրինճէ	»			1 48			8 9						
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»			1 59			8 18						
Եարըմճա	»			2 13			8 30						
Հէրէքէ	»			2 45			8 55						
Թավշանճըլ	»			2 58			9 5						
Տիլ Իսքէլէսի	»			3 9			9 14						
Կէյպզէ	»			3 40			9 38						
Թուզլա	»			4 5			9 58						
Բէնտիք	ժմն.			4 25			10 20						
	մկն.	2 [illegible]	3 10	4 35	6 27	9 1	10 30						
Գարթալ	»	2 11	3 20	4 48	6 36	9 10	10 45						
Մալթէփէ	»	2 22	3 31	5 4	6 47	9 21	11 4						
Պօսթանճըք	»	2 32	3 41	5 18	6 58	9 32	11 17						
Էրէնքէօյ	»	2 41	3 52	5 30	7 7	9 41	11 30						
Կէօզթէփէ	»	2 45	3 56	5 34	7 11	9 45	— —						
Ֆէնէր Եօլու	»	2 50	4 1	5 40	7 16	9 50	11 41						
Գըզըլ Թօփրաք	»	2 54	4 5	5 44	7 20	9 54	— —						
Հայտար Փաշա	ժմն.	3	4 11	5 52	7 26	10 —	11 50						
	մկն.	3 7	4 18	6 [illegible]	7 33	10 8	12 5						
Գատըգէօյ Կամուրջ	ժմն.	3 32	4 43	6 28	7 58	10 33	12 30						
							րիկ.						

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Դօմօ	1497	Կօգօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	1862
Ալէրթօ	3607	Դօնկօ	2906	Կրօտոնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Դօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարգէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօստօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միրատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սրէրօ	1200
Գօրօտինօ	1261	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Գրակօ	1076	Յրագօ	1718	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իսկօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Գրֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտանօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էշարօ	1481	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2498
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասրօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուռնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	[illegible]	1563	[illegible]	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զ րօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Մէկտասնօրեայ չոգենաւը, նաւապետ Պօյդ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Սոյն շոգենաւը, Ամերիկայէն մնացած բեռնով, ապրանքի տէրերն կը հրաւիրուին իրենց հաշուեցուցակներուն վրայ 10 0/0 վճարել։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլէթ խան, Ղալաթիա

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Ղալաթիա, Փոյթլի խան
(Նոր Մ...)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՈՐ ՐԷՊԷՆ

COMP 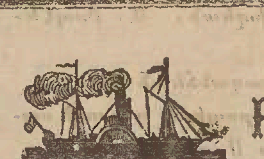 RUSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շարժուան երթեւեկութիւնք
Գշ. 3/15 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 4/16 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիպրոս)։
Եշ. 5/17 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 5/17 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 6/18 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 567

...ԱՅԻՆ ԿԱՅՍՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ եւ ԸՆԿ
[illegible]
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիայ երկաթուղեաւ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի և երրորդ ուղեւորութեան Նաւազնչեցի ուղեւորութեան և այլ ... գծեութեանց համար
Դիմել առ գործակալս
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ
575 Թօփհանէ, քարափին վրա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տրք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Ճ... ... ... Չ... ... դէմ)
Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաաստիկ ցաւած ակռաներն ... կը լեցնեն. ... պայմանաւ։
Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, ... և ... երաշխաւորեալ։
Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թժմըշտուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ արդիւններու միջոցաւ, ... տառամեանանութիւն.
Յ.Դ. Ամերկ. ատմ. համաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ (... ...) ինչպէս և նաեւ ամեն օր, (... ...) հիւանդ կրնդունին Բերայի գործատեղին
Գառքը ... կրնան դիմել իրենանց բնակարանն, թիւ 1 ... ...։

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Որ ... ... Լիվէրպուլ և Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թօն
Ումպրիա	7718	Գօթնիա	1581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2408
Ուրանիա	7268	Ազիա	2393
Քավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալօնիա	5547	Քարիֆա	2248
Ջալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1898
Ալէրրօ	2148	Մորօզցօ	1855
Բէտար	1876	Քամպանիա	12950
Շէրպուրկ	1644	Լուքանիա	12950
Գաշալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալէքսանտրա խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 571

Արտօնատէր ԶԱՐԷՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (83)

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Բ.

ՄԱՅՐ ԼԱՆՏՎԼՕԱՅԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այսպէս հասկցաւ Պլէռ երբ այդ պատկառելի քահանային երեսը տեսաւ։

Վայրկեան մ'ետքը քահանան աթոռի վրայ ելնելով, աղջիկն ալ ելաւ, իր կարին ծրարն առաւ մօտի աթոռին վրայէն, և ծերունի քահանային խոհուէն երթալով, աւանդատանին առջեւ քովը հասաւ։

—Տէ՛ր հայր, ըսաւ, հաճեցէք վայրկեան մը շնորհել ինձ խօսակցելու։

13

ՔԱՀԱՆԱՆ

Ծերունին աղջկան երեսը նայեցաւ, և անոր թարմ և գեղեցիկ դէմքին տխուր արտայայտութենէն կարծես թէ զգածուեցաւ։

—Ամէն ժամ, ամէն վայրկեան, ցերեկ թէ գիշեր, բարի հովիւը պէտք է խնամ տանի իր ոչխարներուն, պատասխանեց։ Բայց ես չեմ ճանչեր ձեզ, զաւա՛կս, այս թաղէ՞ն էք։

—Ո՛չ, տէր հայր։

—Հոգ չէ, ես պատարագս ժամը տասն-մէկին պիտի ըսեմ. մինչեւ այն ժամանակ երկար միջոց ունիմ ձեզ լսելու։ Ի՞նչ է ըսելիքնիդ, զաւա՛կս։

—Ըթէ կը ներէք, գաղտնիք մը պիտի յայտնեմ ձեզի և խրատ մը խնդրեմ։

—Սիրելի՛ աղջիկս, քահանան կ'ընդունի ձեր գաղտնիքը, և իբրեւ հայր կամ բարեկամ կը ջանայ տալ ձեզ ինչ խրատ կամ խորհուրդ որ կը խնդրէք Աստուծոյ պաշտօնեայէն։ Եկէք։

Եւ մտան աւանդատունը, բազրոնակի մը վրայ նստան քովէ քով։

—Հիմա կրնաք խօսիլ, զաւա՛կս, ըսէք տեսնեմ։

Պլէռ խորին հառաչ մ'արձակեց նախ, վասն զի կ'զգար որ կատարուելիք գոհողութեան մ'առջեւ կը դիմէր. բայց իր որոշումն ըրած էր. ամէն բան յանձն պիտի առնէր իր սիրելի Անտրէին մօրը անդորրութիւն և սրտի խաղաղութիւն տալու համար։

Հնար եղածին չափ համառօտիւ պատմեց իր անցքի տարիներուն պատմութիւնը. յետոյ, երբ ինքզինքն աշխարհի մէջ միայնակ կը կարծէր, յանկարծ տեսեր էր որ եղբայր մ'ունէր։ Յետոյ պատմեց Փարիզ գալը, Ռօզիէ փողոցի փոքրիկ բնակարանին մէջ գետեղուելնին, իրենց ապագային համար կազմած գեղեցիկ ծրագիրները, իրենց բարեբաստիկ կեանքը, յետոյ յանկարծ Անտրէի կեանքին մէջ նշմարած անակնկալ փոփոխութիւնը, առանց յայտնի պատճառի տխրութիւնները և որքան զօր յաճախած բացակայութիւնները, իր վախերն ու մտահոգութիւնները։

Վերջապէս հասաւ առջի օրուան անցքին և թափած լացերուն։ Աչերը խոնարհած և գրեթէ մարած ձայնով մ'ն գոցելով, բայց հաւատարմաբար պատմեց Անտրէի հետ ունեցած խօսակցութիւնը, զոր ինք գրգռեր էր, և որուն մէջ յանկարծ լուսաւորուելով իր եղբօրը խօսքերէն, և իր պատասխանները, և իր պատասխանները ալ դատելով՝ սա չարաչուք յայտնութեան հասեր էր թէ եղբայրական բարեկամութեան քողին ներքեւ՝ արգիլեալ սէր մը գրաւեր էր թէ եղբօրն և թէ իր սիրտը։

Ծերունի քահանան ուշադրութեամբ մտիկ ըրեր էր, և խորապէս յուզուեցաւ երբ աղջիկը լալով աւարտեց իր գծնդակ պատմութիւնը։

Կարեկից նայուածք մ'ուղղեց խեղճ վշտահարին վրայ. յետոյ գլուխը տխրաբար շարժելով։

—Ահա մեծ դժբաղդութիւն մը, ըսաւ։

Պլէռի գլուխը կուրծքին վրայ ինկաւ։

—Սիրելի՛ զաւակս, յարեց քահանան, դուք հիմա կը նմանիք երդուելու վրայ եղող տարտամ մը։ Ձեզ կրնելու պատրաստուած անդունդէն ճողոպրելու համար յուսահատ ճիչ մը կ'արձակէք, և ջղաձգեալ ձեռքերնիդ տարածելով փրկութեան ոստ մը կը փնտռէք։ Ես լսեցի ձեր աղաղակը, խեղճ աղայ. սիրտս ցնցուեցաւ, և կ'ուզեմ, եթէ կրնամ, երկնցնել փրկութեան ոստը, զոր ձեր ձեռքը կը ջանայ բռնել։

Նախ ձեր սիրտը հանգիստ թող ըլլայ, դուք յանցաւոր կամ մեղապարտ չէք։ Աստուած ձեր եղբայրը ձեզի դարձնելով՝ չէր արգիլեր ձեզ զայն սիրել. և եթէ՝ առանց ձեր գիտնալուն՝ ձեր սրտին մէջ ա՛յնպիսի զգացում մը սպրդեր է, զոր թէ՛ մարդկային և թէ՛ աստուածային օրէնքները կը դատապարտեն, այդ բանը մեր անկատար մարդկութեան տկարութիւններէն մէկը պէտք է համարիք։ Այո՛, սիրտ առէք, մանաւանդ պահպանեցէք ձեզ յուսահատութենէ... Աստուած չուզեր, կ'արգիլէ ձեզի։ Դուք կը սիրէք աղօթել, աղջի՛կս, աղօթեցէք. աղօթքը կ'անդորրացնէ ձեր սիրտը։

Մինչեւ այսօր հաճոյ գտնուած էք Աստուծոյ, մի՛ վախնաք, ձեզ չլքանէր ձեր վշտակրութեան մէջ։ Բայց եղիք արիութիւն ունեցէք. ամենէն զօրեղ մարդիկն իսկ պէտք ունին արիութեան։ Յիսուս իսկ, իր խաչին ծանրութեան տակ քանի մ'անգամ ինկաւ Գողգոթայի ճամբուն վրայ։ Ուժ և արիութիւն. առանց երկուքն ալ կրնաք գտնել համբերութեան մէջ։

Յիշեցէք Փրկչին խօսքը, որ ձեզի ուղղուած է, զաւա՛կս. «Երանի անոնց որ կուլան հիմա. վասն զի պիտի մխիթարուին։» Այո՛, ուշ կամ կանուխ պիտի մխիթարուիք։

Կը մնայ ինձի հիմա ձեր խնդրած խրատը կամ խորհուրդը տալ։ Այս մասին ալ մեծ քաջութեան պէտք ունիք։

—Կը ջանամ որ ունենամ, ըսաւ Պլէռ յուզեալ ձայնով մը։

—Ձեր ըսածին նայելով ձեր եղբօրը նկատմամբ ձեր ունեցած զգացման վրայ տարակոյս չունիք։

—Աւա՛ղ ո՛չ, տէր հայր։

—Յուսահատական հիւանդութեանց համար ամենէն ազդու, ամենէն բուռն դեղերը կը գործածեն միշտ։

—Ամէն բանի պատրաստ եմ, ըսաւ աղջիկն հեծելով։

—Լաւ, աղջի՛կս, կը տեսնէք որ Աստուած ձեզի հետ է, որովհետեւ ուժ և կամք կուտայ ձեզի։ Արդ, զաւա՛կս, պէտք է որ անմիջապէս զատուիք ձեր եղբօրմէն։

Հառաչ մը փախաւ Պլէռի կուրծքէն։

—Խե՛ղճ տղայ, խե՛ղճ խորտակուած սիրտ, մրմռաց քահանան։ Հոգ է ահա զոհողութիւնը, սիրելի՛ զաւակս, յարեց. հոգ է նաեւ պարտականութիւնը. այն փրկութեան ոստը որուն խօսքը կ'ընէինք քիչ մ'առաջ. «Կրակին հետ խաղալ չըլլար» կ'ըսէ իմաստուն առած մը։ Հաւատացէք ինձի, զաւա՛կս, վտանգին դէմ խիզախելն ինք զինք կորստեան ենթարկել է.... Այս որչափ դառն, որչափ սոսկալի երեւնայ ձեզ, այդ բաժանումը հարկ է։

(Շարունակելի)